

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4 soros polt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 537.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

POSZTERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 5.

Szerbiai győzelmes offenzívánk.

BUDAPEST. Déli hadszíntérről jelentik hivatalosan:

Belgrádot tegnap ünnepélyesen birtokunkba vettük.

Csapatunk a harcfront északi részében küzdelem nélkül haladnak előre, miközben tegnap 300 szerbet foglyul ejtettek.

Arangyelováctól nyugatra és délnyugatra előrenyomuló csapatainkkal nagyobb ellenséges erők szállnak szembe és heves támadásokkal, amelyeket mind visszautasítottunk, a szerb hadsereg visszavonulását igyekeznek fedezni. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Királyi köszönet Belgrád bevételéért.

Otödik hadsereg parancsnoka, Frank gyalogsági tábornok tegnap alábbi sürgönnyt intézte őfelségéhez:

„Belgrád 1914. december harmadikán. Abban az ünnepélyes pillanatban, amelyben megadatott nekünk, hogy a belgrádi várra császári és apostoli királyi felséged dicsőséges zászlaját tűzheszük az összes fegyveres erőnek minden részéből e dicső jelvény körül egybegyűlt küldöttsége nevében kérem felségedet, kegyeskedjék megengedni, hogy leikes hódolatunkat legalázatosabban bemutathassuk. Frank, gyalogsági tábornok“.

E táviratra őfelsége ma Frank tábornokhoz alábbi sürgönnyt intézte:

„A belgrádi várba kitűzött zászlónkra feltekintő hű harcosok hódolatát örömmel fogadva, megindult szívvel emlékezem meg derék, kitűnően vezetett haderőről. Az ő hősiességének köszönhető Belgrád birtokbavétele is. Herencz József“.

Visszavert francia támadások.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugati hadszíntéren Flandriában franciáknak csapatunk ellen intézett támadásait ismételtén visszavertük. Hasonlóképpen Altkiróhtól délnyugatra, hol a franciák jelentékeny veszteségeket szenvedtek.

Lengyelországban halad a német offenzíva.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Keleti hadszíntéren a Mazuri tavaktól keletre ellenséges támadásokat visszavertük, miközben oroszok nagy veszteségeket okoztunk.

Lengyelországban offenzívánk normálisan halad előre. Legfőbb hadvezetőség.

Höfer jelentése.

Budapest. (Hivatalos.) A tegnapi nap a Kárpátokban, Nyugat-Galiciában és déli Lengyelországban általában nyugodtan telt el. Északi Lengyelországban a harcok még folynak. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hatósági buza-ár.

Arad, december 4.

Városokban a tanács hatásköréül jutott a legmagasabb gabonaárak megállapítása s Arad város tanácsa holnap délelőtt tartandó ülésén végzi el a kormány által reá ruházott megbízatást. Az ülést Urbán Iván báró főispán elnöklésével fogják megtartani. A szaktestületek véleményét a tanács meghallgatta, illetőleg egybegyűjtötte, s így a legnagyobb alaposággal készül ebben a dologban döntést hozni.

A kormányrendelet megállapítja az időt, a melynek átlagárait a maximumok megállapításánál irányadónak kell venni. E határozott megállapítás ellenére is bizonyos latitúd áll a tanács előtt az árszabásnál. Maguk a nyilvántartott árak is bizonytalanok. Az aradi áru- és érléktőzse, a melynek jegyzései a hivatalos árak jellegével bírnának, ép a háborút megelőző viszonyok következtében egyelőre beszüntette működését. Azok az árjegyzések, amelyeket a hetipiacokon kötött ügyletek alapján a kereskedelmi és iparkamara, valamint a gazdasági egyesület nyilvántartanak, ingadozóak.

A tanács döntésénél két dolognak kell irányadónak lenni. Az első, kétségtelenül az, hogy a maximális ár minél jobban védje a fogyasztók érdekeit. E tekintetben tehát a megállapítható legalacsonyabb ár kerülhet számításba s ez annál igazságosabb, mert a termelők, akiknél, szakemberek állítása szerint, még mindig jelentős készletek vannak, a legalacsonyabban megállapítható maximumok mellett is oly szép árat kapnak, amiről a tavaszi és a múlt őszi vetések alkalmával nem álmodhattak.

Viszont a tulságos alacsony gabonaáraknak is van hátrányos, sőt veszedelmes oldala. A gabonaneműk árait városenként és vármegyénként külön kell megállapítani. Ha tehát valamely Aradtól nem messze levő városban, vagy vidéken, például Erdélyben olyan magas ármaximumot

fognak megállapítani, amely a fuvarkülönbözöt beszámításával is meghaladja az aradi árakat, akkor kétségtelen, hogy Aradról a gabona oda fog özölni, ahol nagyobb árat és hasznot lehet rajta elérni s Arad gabonáinségnek lehet kitéve.

A tulmagas maximum pedig nemcsak a fogyasztókat sújtja, de megszübbasztja a város és megye gabonáüzletét. Egyes gabonanemekben, különösen tengeriben, elég nagyok a készletek ahhoz, hogy a helyi szükséglet fedezése és biztosítása mellett kivitelre bőséges anyagot adjanak. Ha tehát az aradi árak magasabbak, mint a szomszédos városok és vármegyék árai, akkor a készletek itt rekednek és a hogy a gabonanyelven mondják, a „magunk zsirjában fuladunk meg.“

A vidéki városok közül eddig csak Szeged állapította meg a maximális gabonaárakat: a buza métermázsáját 40 koronában, a rozsot 30 korona, a tengerit 22 korona, az árpát 29 koronában. Lehet, hogy az aradi ár is ezt a nivót fogja követni; a buzára nézve a vélemények, hir szerint, a negyven és a negyvenegy korona között divergálnak.

Mint érdekes dolgot említjük föl, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamarában tartott értekezlet folytán a helybeli terménykereskedők és malmok a mai hetipiacon már érvénybe akarták helyezni a negyven koronás maximumot; reggeltől délig azonban az árak mégis a negyvenegy koronáig jutottak. Hihető azonban, hogy a hatósági ármegállapításnak keményebb ereje lesz és azon nem fognak juttatni és egyéb cimeken rést ütni, — a mi végső eredményben a fogyasztók bőrére megy.

A hatósági ármegállapítás mindenestre nagy elővigyázatot és körültekintést kíván. Bizonyára sikerül elhárítani mind a kétféle veszedelmet: úgy a gabonáinséget, mint a tulma

gas árakat és az üzlettelenségeket. És remélhető, hogy a hatósági ármáximák után a gabonakészletek nem fognak dacosan visszahúzódni és még magasabb maximumokra várni. A termelőkre oly fényes hasznot jelentenek a maximális gabonaárak is, hogy annál többet várni a telhetetlenség bűnénél is rosszabb: hazafiatlanság és embergyűlölet. Igen, az emberi érzés híjával kell lenni annak, a ki ezt a rettentő árat is keveseli, a melyet a falat kenyérért ma kell fizetnünk.

Nem ir alá halálos ítéletet a német trónörökös.

(A német császár fiának főhadiszállásán.
— Frigyes Vilmos herceg a sajtó szerepéről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

Wiegand, amerikai újságíró, az „Associated Press”-nek a nyugati harctérre küldött munkatársa a főhadiszálláson beszélgetést folytatott a német trónörökössel. Az újságíró a következő tudósításban számol be az érdekes találkozásáról, amely az első alkalom, hogy a német trón várományosa, önmaga nyilatkozzék újságíró előtt:

„Mindjárt a háborúról kezdtünk beszélni és rögtön azt a benyomást nyertem, hogy a trónörökös nem olyan vad ember, mint amilyenek jellemezni szokták.

— Katona vagyok — mondta a trónörökös — és ezért nem is illenek Önnek politikáról beszélni. Ezt a háborút én nagyon észtelennek, fölöslegesnek találom és egyáltalában nem fogadtuk szívesen. De Németországnak nem volt más választása. Nálunk minden ember tudja, hogy a létünkért harcolunk. Lehet, hogy mások is ugyanezt mondják, de ez nem változtat azon a tényen, hogy mi, német nép, egy nagy egység vagyunk, eltelve az önfeláldozás valóban magas szellemétől. A német nemzetet sohasem lehet majd meggyőzni arról, hogy ezt a háborút nem egyes-egyedül Németország megsemmisítésére indították meg.

„Azt a benyomást nyertem — írja Wiegand — hogy a trónörökös, ép úgy, mint honfitársainak kilencven százalékáé, Angliára hárítja át a felelősséget. Csakhogy az ő szavai-
ból nem hangzott ki az a gyűlölet és keserűség, amelyet a legszélesebb körökben, a legmagasabbtól a legalacsonyabbig, mindenütt meg lehet találni. Inkább bizonyos szomorúság volt a beszédében. A trónörökös élénken érdeklődött az iránt, milyen véleményekkel vannak az Egyesült Államokban a háborúról. Ugy látszott, nem tudja megérteni Amerika magatartását. Az amerikaiak — mondotta — elég becsületesen gondolkodnak, hogy méltányolhassák a német felfogást.

— Tudjuk — mondotta ezután — nem használ semmit se, ha behunyjuk a szemünket azon tény előtt, hogy a világ nagy része ellenünk van. Ezt arra vezette vissza, hogy az angolok uralják a világsajtót, hogy a németek idáig nem becsülték eléggé azt a szerepet, amelyet a sajtó teljesít a világpolitikában és más okokra is. Majd hozzátette:

— Rám nézve és sok emberre meglepetés volna, ha Amerika, amelyhez olyan barátsági

és vérségi kötelékek fűznek, mint semmilyen más államhoz, s ahová a németek milliói vándoroltak ki, képtelen volna beleélni magát a mi helyzetünkbe, és nem tudná épen úgy, mint a német nemzet, hogy a németeket minden oldalról ellenség veszi körül. Csodálom, hogy Önöknek nem értik meg jobban a német népet, amely az óriási küdelemben példátlan módon hoz áldozatokat, hogy megmentse hazáját; de én bizok az amerikai nép okosságában, ha majd módjában lesz az összes körülményeket áttekinteni. Sok barátom volt már Amerikában és azt hiszem, még ma is van közülük egynéhány és sok barátom van Angliában is, de ezekről inkább lemondok.

Azután gondolkozva hozzátette:

— Mesélje el, hogyan vélekednek rólam Amerikában.

Mikor észrevette, hogy kissé vonakodom, így szólt:

— Már hallottam a valóságot.

— Császári fenségedet leginkább úgy jellemzik, mint a háború előidézőjét, a háborús párt fejet, a militarizmus példaképét.

— Ezt tudom. Sőt, az angol sajtó még tovább megy és azt állítja, hogy én tolvaj vagyok. És az emberek valóban elhisznek rólam ilyen dolgokat? És azt hiszik, hogy én megengedném a francia házak kifosztását? Egyenesen örületes, amit az angol lapok rólam és a németekről mesélnek. Hányszor követtem el már öngyilkosságot szerintük! Hányszor sebesültem meg! Röviddel ezelőtt azt jelentették, hogy az orosz fronton vereséget szenvedtem. Mindez nevetséges és mulattató volna, ha nem tudnám, hogy a közvéleményt megévesztik az ilyesmikkel. Ami azt az állítást illeti, hogy én uszítottam erre a háborúra, úgy csak sajnálhatom, hogy nem ismernek jobban. Németországban nincs és nem is volt soha háborús párt. Azt hiszem, a világ kezd már rájönni arra, hogy ami Németországot illeti, ez a háború nem egyik, vagy másik misztikus katonai párt háborúja, hanem az egész német népé. Németország ragyogó egysége és közössége bizonyítja ezt. A militarizmusról való fecsegés egy Angliában feltálat pletyka, a mellyel az egész világot fegyverbe akarják szölitani ellenünk.

A trónörökös szívből nevetett, amikor említettem neki azokat az orosz jelentéseket, amelyek szerint Varsónál nemrég majdnem foglyul ejtették a császárt.

— Ezt el kell mesélnem az apámnak. Örülni fog neki.

A trónörökös a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a francia katonák bátorságáról, valamint a hadvezetéséről.

— A francia katonát senki se mulja felül bátorságban és harci készségben. Kiváló módon, egyénileg harcol és több tekintetben nem marad el a mi katonáink mögött. Amellett némi szempontból mozgékonyabb és gyorsabb, mint a német. De a defenzívában felülmúlja a német kitartása és szívóssága. Ami a vezetéssel illeti, igazán csodáljuk a franciák vezetőit.

Az újságíró megcáfolja azt a híresztelést, mintha a trónörökös csak azt olvasná, amit direkt az ő számára vágnak ki. Az asztalán angol, amerikai, francia és olasz lapok voltak és különös elégtétellel mutatott saját karrikatúráira.

Az újságíró néhány napig a trónörökös főhadiszállásán maradt és olyan benyomásokat szerzett, amelyek egészen ellenkeznek a trón-

örököséről gyakran olvasható véleményekkel. — Hüvös, komoly fiatalember — írja Wiegand — aki egészen átérzi a reánehazul felelősséget és az idők komolyságát. Bár nagyon fiatalnak látszik, — nem lehet észrevenni, hogy harminckét éves — az események éretlő tették. A viselkedése természetes és nyugodt méltóságu, pöz nélkül, ellenszenvet érez a ceremóniák iránt. Csak vonakodva árulja el belső gondolatait, ami természetesen megnehezíti a beszélgetést.

Az amerikai újságíró így fejezi be tudósítását:

— A trónörökössel folytatott beszélgetéseim után az a véleményem, hogy ő legkevésbé se fog a bürokráciához vonzódni. Barátságos ember és mint a tisztjei beszélték, teljes lehetetlenség rávenni arra, hogy aláírjon egy halálos ítéletet kémeke, vagy franktirőrök ellen. Nemrég a franciák rohamtámadást intéztek a argonnei erdőkben egy lövészárk ellen és súlyos veszteségekkel verték őket vissza a németek. A trónörökös ekkor fegyverszünetet ajánlott fel nekik, hogy elszállíthassék sebültjeiket. Mikor megkérdeztem erről a közölgést, így válaszolt:

— Igen, több száz halott és sebesült feküdt a lövészárkaink előtt és én nem tudtam elviselni azt a gondolatot, hogy ezek a derék emberek súlyosan sebesülten fekve maradjanak, sokszor csak néhány méternyi távolságra a lövészárkuktól. Egyenek me próbálták, hogy centimétereket csuszva elérjék a legközelebbi, akár német, akár francia lövészárkot. Csaknem összeveszttem a vezérkarom főnökével, aki tiltakozott a fegyverszünet ellen és megjegyezte, hogy a franciák azt fogják állítani, hogy azért ajánlottunk fel fegyverszünetet, mert megverték minket. De én megmaradtam a tervem mellett. Fehér zászlóval átküldtem valakit a franciákhoz, aki közölte velük, hogy alkalmat akarunk nekik adni arra, hogy lövészárkaikba vigyék sebesültjeiket és mi is hajlandók vagyunk a mi lövészárkainkba vinni őket. A franciák visszautasították az ajánlatot. A sebesültek a legnyomorultabb módon elpusztultak. Volt köztük olyan, aki még három-négy napig élt. Én esztelen gonoszságnak találtam ezt, amit nem indokolt a háborúnak semmiféle követelménye.

A vezérkari főnöknek igaza volt: a franciák azt jelentették, hogy a németek fegyverszünetért könyörögtek.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Arad szabad királyi város törvényhatósági bizottsága által 1914. évi december hó 9-én délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. A bíráló választmány beterjeszti az 1915. évi aradvárosi virilisek névjegyzékét. A t. ügyészség bemutatja a Drágán Maxa, Berarszky Mihály, Zsiványelov Velkó, kétréndbeli, Lingurár János, Polónyi János, Raszits Jánossal kötött földhaszonbérleti szerződését jóváhagyás végett. A tanács beterjeszti a fenyőfa szállásra vonatkozó versenytárgyalás iratait. Ceiler és Glück hirdetési vállalkozók felebbezése a színházi reklámfüggöny tárgyában kötött bérleti szerződés módosítására vonatkozó tanácsi végzés ellen. A tanács előterjeszti a Kotsis Lajos vállalkozóval a kulturpalota építésére vonatkozó végleges számolás tárgyában létrejött egyezséget. Paál Albert festőművész kéri, hogy 600 korona évi segélye 1000 koronára emeltesse. A tiszt ügyészség bemutatja a Weisz Leo aradi céggel az iparostanonciskó átkhoz szükséges olvasó könyvek és tanszerek szállítása tárgyában megkötött szerződését jóváhagyás végett.

„Bécs Szerbia északnyugati határán“

(Szerfefoszlott szerb álmok. — Belgrád bevétele után. — „Harmincnyolc kerület a szerb birodalom.“)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Zimony—Budapest, december 4.

Belgrád vértelen bevétele.

Zimony. György herceg még pénteken elhagyta Belgrádot, amelyben mindössze 5—6 ezer polgári lakos maradt. A szerbek hétfő estétől kedd hajnalig 221 lövést tettek Zimonyra, de csak öt ház sérült meg. Ettől kezdve szünetelt az ágyuzásuk. A szerb gyalogság visszavonult és kiűrtette a Száva-hídat is, amelyet aztán népfőlkölkök megszálltak. A menekülő szerb seregben monitoraink és űtgeink rettenetes veszteséget olt.

Kedden délben önként jelentkező katonáinkból egy löhadnagy 36 gyalogossal átment Belgrádba és jelentette, hogy ott nincs katonaság.

Szerdán reggel 5 órakor az összes átkelesre kijelölt csapatok a Száva partjára jöttek és részben gőzkompon, részben csónakokon, részben a vasúti hidon, részben a Cigány- és Hódiszigeteken át megkezdődött az előnyomulás. Lelkesedve, örömittasan, boldogan futottak és eveztek a szerb partra csapataink. Reggel 9 órára Belgrád összes utcái át voltak kutatva és a lelkesedéstől boldog sereg a konak előtt már gyülekezett. Csapataink ünnepélyesen birtokukba vették Belgrádot. A *Kalimegdán* ormára egy népfőlkölkö hadnagy (belügyminiszteri fogalmazó) tűzte ki a magyar lobogót.

Műszaki katonaságunk nyomban hozzáfogott a villamos világítás, telefon, vasut, távirat helyreállításához.

Egész vonatok tele sinekkel, hídalkatrészekkel és szerelvénnyel jönnek Zimonyba és ezer és ezer munkáskéz dolgozik azon, hogy pár nap alatt rendbehozzák, a mit négy hónap alatt elpusztított — a háboru.

Belgrádban katonai hatóságaink serényen dolgoznak a közigazgatás életbeléptetésén.

A meghódított Belgrádba ma reggelig polgárember még be nem juthatott, ez a magyarázata annak, hogy a hivatalos jelentés és a magánértesítések között jelentékeny eltérés van. Az öldöklő harc, amely szinte házról-házra utját állta csapatainknak, csakis csapongó fantáziák képe — az igazság az — hogy némi formális ellentállás legyürésével egyszerűen bevonultunk Belgrádba, amelyből a helyőrség már előtte való napon kivonult.

A zimoñyi nyomda készítette azt a proklamációt, melyet legfőbb hadvezetőségünk Belgrád népéhez inté.

— Nem mint elnyomó ellenség jövünk — így szól a polgársághoz, melyet arról is felvilágosít, hogy lelketlen kormány, lelkiismeretlen agitátorok félrevezetett áldozata. —

Csöndre, nyugalomra, munkájának folytatására hívja fel a polgárságot, amelynek ez esetben semmiféle bántódása nem esik. A garázdálkodók, engedetlenek azonban statáriális bíróság elé kerülnek.

Nyugodt, komoly, méltóságos hangu történelmi okmány e proklamáció, amelynek megnyugtató és kijózanító hatása elmaradni nem fog.

Száznál több magyar és osztrák alattvaló szabadult fel Belgrád bevételkor a szerb hadifogságból. Ez csak kis része internált honfitársainknak, a többit magukkal vitték a szerbek dél felé.

Legrosszabbul járt két szerencsétlen horvát színész; *Hrvojics Irma* és *Stepanovics Anka*. Tavaly még az észéki országos színháznak két tagja, tavasszal azonban Belgrádba költöztek át. Itt szigorú internáltságba kerültek, amely csak általános rohamunkat megelőző napon enyhült, amikor a szerb sereg visszavonulását megkezdte. A két türelmetlen színész izgatottan és ujjabb fogságtól rettegvé, csónakba vetette magát a Zimony felé kezdett evezni. De nem értek tovább huszonöt-harminc méternyire a szerb parttól, gránát csapódott le a csónak közelében s csak másnap vetette ki holttestüket magyar földön, Keveváránál a Duna.

Egy már Belgrádot megjárt tréhadnagy meséli:

— A meglehetősen épségben maradt konaktól jobbfelé van *Milojevics Milos* könyvkereskedése. A kirakatban egyetlen hatalmas térkép: *Istorisko-etnografsko geografsku mapu Srba 1915.* A háboru utáni Szerbia képe. Mindennél ékebben szóló bizonyossága a szerb képzelődésnek. A szerb birodalom északnyugati csúcsa Bécs, ami ettől délre van az Adriáig, délnyugatra Kalocsáig, mind szerb terület, a melynek déli határa Görögország, keleti határvonala Besszarábia. *Harmincnyolc kerületre oszlik ez a birodalom, külön-külön kerület Pliria, Horvátország, Szlavónia, Szerém, Liburia, Bánát, Bácska, Ragusa, Pannonia, Ráma, Bosznia, Hercegovina, Isztria, Albánia, stb.* Babérkoszoru övezi e gyönyörűen kikerekített birodalmat, köröskörül ragyogó színekben a kerületek cimerei.

Nagyobb, pittoreszkebb ellentétet még láttam. A magára hagyott, egyébként türes boltban a nagyszerű birodalom térképe végső csúcsa a bekebelezett Béccsel, kint az utcán pedig eserfalombos bakák, akik mámorosan, könyes szemmel éneklék a Himnuszt...

A szultán gratulált Belgrád bevételéhez.

Konstantinápoly. A szultán melegen visszólte királyunkat Belgrád elfoglalásához.

Ünneplik Belgrád bevételét.

Fiume. Alig van Fiumében ház, amelyet Belgrád elfoglalása alkalmával fel ne lobogóztak volna. Több ezer főnyi tömeg fátylakkal és lampionokkal járta be az utcákat magyar, német és török zászlókkal. A Piazza Danten a közönség elénekelte a Himnuszt és éltették a királyt, a hadsereget. A tömeg ezután a kivilágított kormányzó palota elé nyomult hazafias dalok éneklése közben, majd a német és török konzulátust keresték fel.

Donna Vatra. *Kimpolungból* jelentik: A Belgrád bevételéről szóló hír Bukovinában is nagy lelkesedést keltett. Tegnap este több ezer főből álló tömeg vonult fátylakkal és lampionokkal a városon keresztül és a kerületi kapitányság előtt megállott. Itt Hutu polgármester a nagyobbrészt románokból álló tömegnek méltatta a nap jelentőségét és kiemelte, hogy Belgrád bevétele öfelsége 66-ik uralkodói jubileumával esik össze. A polgármester ezután beszédében megkérte a kerületi kapitányt, hogy a román népnek az uralkodó és a birodalom iránt megnyilvánuló eme hűségét a legmagasabb trón számolya elé is juttassa el. A kerületi kapitány megköszönte a tüntetést, elbucszattatta az épen indulásra készen álló népfőlkölköket és kikísérte őket a vasúthoz.

Oroszok Szerbia összeomlásáról.

Rotterdam. A *Times* jelenti: Pétervárról: Nisből érkezett jelentés szerint Szerbia helyzete nagyon komoly. A szerbek erős pozícióba vonultak vissza, azonban erős veszteségeket szenvedtek. Egyes ezredek tisztí létészáma hetvenöttről nyolcra csappant meg.

Lefoglalt román ágyuk.

Bukarest. A franciák lefoglalták Crausot gyárban Romániának készült ágyukat.

Ehínség montenegróban.

Ragusa. Montenegróiak könyörögnek határeinkhez, hogy eresszék területünkre, mert Montenegróban ehínség pusztít.

Asszonyrabló szerbek és görögök

Konstantinápoly. Macedóniában a szerbek és görögök elrabolják az erőszakosan baserokott bolgárok asszonyait, leányait.

Oroszok Galiciában.

(A svéd költő az ellenség vandalizmusáról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

Age Nadelung, a Berliner Tageblattnak az északi hatérrre kiküldött haditudósítója, Sátoraljauhelyről kelezve, a következő, rendkívül érdekes tudósításban számol be az oroszok vandalizmusáról, amelynek Galicia egyes helyein ömaga szemtanuja volt:

— Ismét tízezerszámra jönnek a menekültek Nyugat-Galiciából. Vannak, akik hétszámra uton voltak, kocsikon jöttek, vannak, akik még tovább gyalogoltak. Az oroszok vértanúival találkoztam itt. A kórházban fekszik egy egészen fiatal leánya, egy orvos leánya, akit az oroszok Galiciában meggyaláztak és megkínáztak. Egy ő ama sokak közül, akiről sohase tudunk meg semmit, mert nem tudtak kiszabadulni hóhérjaik kezéből és úgy lehelték ki lelküket. Mit hall az ember különben Galiciáról? Nem sokat. Az ország el van zárva még térszemre is, noha nagyon szívesen felkeresném. *Przomysl* úgy áll, mint a szikla, az oroszok által elborított országban. Lemberg messze van. Azt monják, hogy az oroszok a várost rettenetesen megerősítették. Betonból öntött blokkokat közzesen hoztak ide, mert a beton most ebben az időben lassan száradna a helyszínen. Mit csinálnak más városokban? Azt hallom, hogy a vandalizmusuk az örültséggel lett határos. Néhol például felbontották a naphta ciszternákat és a naphtát kifolyatták. *Racinsky* gróf gyönyörű Zavada kastélyát kifosztották és felgyújtották. Tizennyolc kocsi telt meg a drágaságokkal és az a tiszt, a ki a rablást mint fővezér vezette jegyzék szerint hordatta ki a termékből a mükincseket és úgy tudom, hogy a *krakói* muzeum drágaságainak jegyzéke is a zsebében volt. Valószínűleg archeológus és valamely hadimuzeumnak a konzervátora.

— Oh, az oroszok, alapos előkészületeket tettek. Mindenütt berendezkedtek a háborura Galiciában. Ahová csapataink bevonultak, először akasztófaikat ácsoltak, amelyekre rendszerint jutott valaki. Földalatti telefonokat találtak, a melyekkel a mi űtgeink állását jelezték, his templomcskák voltak, amelyekből várágyúink hatásának határát árulták el, harangokat huztak meg, ablakokat nyitottak és csuktak, mind, mind adás ellenségünk titkos tájékoztatására. Tisztjeink annyira el voltak keseredve, hogy a jelenlétükben igen ajánlatos volt óvatosan viselkedni. Egy ember állott például az uton, a melyen csapatainknak el kellett vonulniok. Nem vágott épen valami barátságos arcot, magába mélyedve, elgondolkodva a fejét lötölta.

— Menjetek, menjetek, majd megmutatják nektek — mormogta akaratlanul maga elé. Egy tiszt hallja ezt, revolvert ránt, céloz és lelövi a barátságatlan férfit.

— Piff-paff — ismételte előttem többözör a tiszt, aki elmondta ezt nekem és a kezével mutatta, hogy hogy csinálja ezt az ember.

Calaisért meginduló új harcok.

(Kétszáz új harminckét és feles ágyu. —
Néház tüzérségi haro az egész fronton.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Páris, december 4.

„Sem Calais, sem Páris.”

Kopenhága. A Berliński Tidendének jelentik Párisból: A párisi sajtó ama jelentéséhez, hogy Ysernél és Arrasnál új német támadások vannak, Feyler ezredes, a Petit Parisienben a következőket írja:

— Ha ezt az új német offenzívát megvalósítják, akkor senki se tudhatja, hogy az előnyomulásnak célja, Calais-e, vagy Páris, avagy pedig azt akarják elérni, hogy a szövetségesek seregeit tokozatosan elpusztítsák és visszavessek és pedig mostani frontjukból az Oisera, innen Aisnera, majd még délre, amíg elérkezett annak az időpontja, hogy többé nem tudnak ellentállni. Ez utóbbi az abszolút valószínű. Sem Calais, sem Páris nem lehet a végső cél.

A franciák támadása.

KOPENHAGA. Párisból jelentik: A szövetségesek Yperntől délre energikus offenzívát kezdtek és több lövészárkot foglaltak el, amelyeket a németek kénytelenek voltak elhagyni. Nyugat-Flandriában a német csapatok ismét nagy aktivitásban vannak és új előretörés előkészítésül Arrasnál egy boulognei távirat szerint hétszáz ezer embert összpontosítottak a németek és onnan nagy megerősítéseket küldenek délre.

Az angol király a harctéren

Kristiánia: A Daily Croniclenek jele az utolsó hét hivatalos jelentések szerint eseménytelen volt és mégis több ezer ember esett el a kisebb operációknál. A Reuter-ügynökség jelenté Észak-Franciaországból, hogy György angol király tegnap megjelent az angol expedíciós sereg főhadiszállásán, ahol a walesi herceg fogadta. A király meglátogatta a katonai kórházakat.

Németország felkészült az offenzívára.

Berlin. Londoni híradás szerint a nagy angol sajtónak valamennyi szakembere megegyezik abban, hogy a németek borzalmas támadásra készülnek a szövetségeseknek Calais melletti hadállásai ellen és hogy ez a támadás közvetlenül küszöbön áll. A Times közli, hogy Belgium különböző helyeiről naponta óriási katonavonatok irtózatos mennyiségű csapatokat hoznak a lövészárkok legelső soraihoz. Gentből hatvan, Brüggeből huszonnyolc, Bergendből harminc, Maubeugeból negyven és Brüsseltől ötven ilyen vonat ment el, valamennyi Észak-Belgium irányába. Egészen friss csapatok érkeztek Dixmuidenbe, Ypernbe és Ostendébe. A csapatok között nagyszámú lovasság is volt Braunschweigből.

A németek elkezdtek ágyuzni Ramskapelt.

Egy német aviatikus többször megkísérelte, hogy az angol főhadiszállást szétrombolja. Ezt a szándékát nem valósíthatta meg, de bombáival sok embert megölt.

Kétszáz darab 32.5 kaliberű új ágyu ér-

kezett, továbbá ötven páncélos Lutzé, valamennyi a Krupp-gyár gépeinek vezetésére.

Leobrüggebe egész sor új szerkesztésű tengeraltjáró érkezett Ktől, ugyancsak több nagyon szép páncélos és gyorsműködő ágyúkkal felszerelt motorcsónak.

A sajtó nagyon nyomott hangulatú kommentárokkal kíséri ezeket a közléseket. Egyetlen reményük az, — mondja a Times — hogy a szövetségeseknek elég erejük lesz ahhoz, hogy a németeknek ezt a borzalmas tinadását is feltartóztassák. (Bud. Tud.)

Páris. (Rómán át.) A legutóbbi, Ypern körüli ágyuharcokban a német tüzérség főleg a hetvenhét milliméteres újabb ágyúkat használja. A német nehéz tüzérséggel nem igen találkozunk a francia csapatok. Ugy látszik, hogy a rossz idő akadályozza azok fölvonulását, annál pedig sokkal óvatosabbak a németek, semhogy bizonytalan talajon felállítsák nehéz ütegeiket. A legtöbb csatározás szuronyroham és gyalogsági támadás ma is Ypern körül folyik az angol védőcsapatok ellen. Ez jellemzi, hogy mennyire fontosnak tartja mindkét fél itteni pozíciójának megtartását. Arras körül is sűrűbbek kezdenek lenni a német támadások.

Franciák és angolok veszteségei.

Milano. A Corriere della Sera jelenti, hogy a francia rendszer csapatok vesztesége ötven százalék, az angol territoriális csapatoké nagyobb.

Zeebrügge kikötőt kiépitik.

Amsterdam. Ecluseből jelentik: A németek rengeteg munkás igénybevételével a zeebrügge kikötőt kiépitik. Angliában nyugtalanságot keltett ez a hír, mert ott közindomásu, hogy Zeebrügge a német tengeraltjáró hajók bázisul fog szolgálni.

Német és francia repülőgépek harca.

Páris (Rómán át.) Az utóbbi napok egyikén, a kora hajnali órákban, egy francia pilóta örme-ler, aki egy hadnagyot kísért légi útján, egy német repülőgépet vett észre amely Amiens felé közeledett. A franciák üldözni kezdték a német aeroplánt, egészen Amiensig követték, majd a gépfegyverükből mintegy száz lövést küldtek feléje. Az ellenséges léghajó ekkor egy merész félkörrel a francia aeroplánra vettette magát, amelynek gépfegyvere a kocsai belsejébe zuhant. Mikor a francia légiáró visszanyerte egyensúlyát, a német repülőgép már messze volt.

Ugyanezeken egy másik francia pilótaúr-mester észrevett egy német repülőgépet, amely a város felett haladt el. Egy mechanikussal kíséretében, üldözni kezdte a német gépet, egészen Montdidierig. A mechanikus pukáiból mintegy tíz lövést tett, amelyek azonban nem érték a német légiárót. A francia repülőgépet három lövés érte, amelynek egyike a viztartányba futott. A mechanikusnak a keze és jobb karja megfagyott, mert nem volt eléggé betakarva.

Dél előtt egy francia repülőgép, amelyen egy hadnagy és egy káplár ültek, találkozott egy Taubével. A francia repülőgép megtámadta a német gépet. Azonban egy lövés szétszakította az egyik szárnyának tartókötését és kényszerítette a francia léghajót arra, hogy legrövidebb úton védett helyre térjen vissza.

Anglia készül a német invázióra.

AMSTERDAM. A Daily Mail jelenti Norwichekből: Kelet-Anglia partjain erősen készülődnek a német invázióra.

A japáni segítség.

Berlinből jelentik: Gentből jelentik a Deutsche Tageszeitungnak: a Petit Journalban Pichon exminiszter nagy meglepéssel konstatálja, hogy japán csapatoknak Oroszországba és Franciaországba való szállítása most már a közel jövő kérdése. Az eszme legmelegebb hívei a franciák, akik nagyrabecsülik a japánok heroikus, nemes szellemét. Az oroszok elfelejtették a japánok iránt érzett haragjukat és Anglia titokban mindent elköszit, hogy a csapatszállításához Északamerikára hozzájáruljon. Eddig még sok hang hallatszik Amerikában Japán ellen, de Anglia megfelelő biztosítékokat szolgáltatott. Pichonszerencsét kíván az entente hatalmának ahhoz, hogy egy újabb bátor segítőtársat vezessen be az európai háború arénájába. Stockholm-ből jelentik: A pétervári „Ruskoje Siwo” azt írja, hogy a nyugati harctér változatlan helyzetű. Törökország beavatkozására és a perzsa zavargásokra, a kormány tárgyalásokat kezdett, hogy a keleti és nyugati harctéren japán csapatokat szállítsanak. Negyedmilliónyi új hadseregre volna szükség. A kérdés fölött diplomáciai tárgyalások kezdődtek meg Pétervár és Tokió között.

Kína megtámadta Japánt?

Pétervár. A Rjeos jelenti, hogy kínai csapatok állítólag megtámadták a japánokat.

Elesett és megsebesült tisztok. A 72. veszteség-lista szerint a következő tisztok haláltak hősi halált: Balog Miklós tartalékos kadét 16. gy. e. Griesmacher Mátyás tartalékos hadnagy 16. gy. e. Hübschmann Antal tartalékos zászlós 11. gy. e. Máhier Imre tartalékos hadnagy 31. honvédgy. e. Michler Andor főhadn. 31. honv. gy. e. Pereszlényi József hadapr. je. 31. honv. gy. e. Pisz József tart. zászlós 31. honv. gy. e. Polónyi Jenő főhadn. 1. honv. huszá. Sárdi Szabó Lajos alezr. 31. honv. gy. e. Sommek Ferenc százados 16. gy. e. Weisz Isidor tart. hadnagy 31. honv. gy. e. Wimmer Károly tart. kadét 14. gy. e. — A megsebesült tisztok a következők: Corhus Zoltán zászlós 7. honv. huszár ezr. Faragó Mihály kadét 4. honv. huszár ezr. Herczeg Géza százados 31. honv. gy. e. Kálmán Imre főhadnagy 31. honv. gy. e. Kerestock Béla tart. kadét 1. honv. huszár ezred. Krausz Ede tartalékos hadnagy 2. tiroli vadász ezrd. Málék Albert tartalékos hadnagy 28. gyalogezred. Petrovics György főhadnagy 31. honv. gya., Ráth Károly tart. zászlós 28. gya., Sarkady Gábor főhadnagy 1. honv. huszáre. Schermann Ede tart. kadét 31. honv. gya., Sölvom Gyula hadapródjel. 4. tiroli vadász, Silbersdorf Ferenc 31. honv. gya., Spátek Ede tart. hadnagy 16. gya., Vajda Viktor hadapródjel. 31. honv. gya., Wolberg Mór tart. hadnagy 31. honv. gya.

Adományok. A Deák Ferenc-utcai tartalékoskórház november hó 25-től a mai napig sebesültjei részére az alábbi adományokat kapta: Vozztri József és Róbert iskolásgyermekektől két izben, összesen 1 és negyed kg. tépést, Zoltai Mátyásné urnától 42 ing, 28 alsónadrág és 12 konyharongyot, özv. Zsulán Simonné urnától egy negyed kiló tépést, Pop Cs. Anni urleánytól 500 drb. cigarettát, Weisz Jánosné urnától 30 drb. pogácsa és 200 drb. cigarettát, Vágó Margit urleány gyűjtése: Nahlik Józsefné, Simon Györgyné és Fischer Jakabné urnóktól 10, összesen 30 uszonát, Rátai Józsefné urnától (Nagyhalmágy) 30 uszonát, Erényi és Kálmán cégtől 200 drb. cigarettát, N. N. urtól (Körösbökény) 2 drb. nyulat, Schöner Ferencné urnától egy nagy kosár különböző fehérneműt és Pop C. Biku gimn. I. oszt. tanulóktól 500 drb. cigarettát, mely adományokért ez-úton is hálás köszönetet mond a kórház vezetőse.

Angliát saját fegyvereivel verik a németek.

(Titkos vezérkari földrajzkönyvek. — Belgium és Anglia összeesküvése a hármass szövetség ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár, a birodalmi gyűlés tegnapi ülésén igen behatóan foglalkozott Anglia szerepével a világháboruban és az emberiség ellen elkövetett hallatlan bűnnek nevezte azt a gonoszságot, amellyel Anglia ezt a világháborút, a vérnek és a könyveknek ezt a tengerét Európára zudította. A kancellár kijelentette, hogy Anglia csak ürügyül használta fel Belgium semlegességének megsértését és a már eddig nyilvánosságra hozott bizonyítékokon kívül újabbakat ígért annak bizonyítására, hogy Anglia Belgiummal egyetértve, már béke idején, valósággal összeesküdött Németország és a monarchia ellen és hogy nemcsak politikailag, hanem katonailag is a legutolsó szögig előkészítette a háborút. A kancellár már ma be is váltotta ígértét. A Norddeutsche Allgemeine Zeitung, a német kormány felhivatalos lapja a következő okmányokat hozza nyilvánosságra ebben az ügyben:

— Csapataink titkos katonai kézikönyveket zsákmányoltak — írja a lap — melyek Belgium utait, vizeit tárgyalják és amelyeket az angol vezérkar adott ki. Címük: Belgium, Road and River Reports prepared by the General Staff, War Office. Négy ilyen könyv van birtokunkban, az első kötet 1912-ben, a második 1913-ban, a harmadik és negyedik 1914-ben jelent meg. A könyv tábláján a következő olvasható:

„Bizalmas! Ez a könyv az angol kormány tulajdona és ... ur személyes információjára szolgál, aki személyesen teletölti a könyv biztos megőrzéséért. Annak tartalma csak teljesen megbízható személyekkel közölhető.”

A könyv katonai szemlék alapján a legpontosabb terepleirást tartalmazza. Bevezetőül ezt mondja: Ezek a jelentések az utnak azt az állapotát írják le, amikor a szemle megtörtént. Ajánlatos használat előtt egy újabb szemle, bizonyosságot szerzendő a felől, hogy javítások, esőfektetések miatt nincsenek-e elzárva.

Az első kötet százharminc oldalán a Nieuport—Dixmuiden—Ypern—Menin—Turcoing—Turney közti nagy ut leírása van különösen taktikai szempontokból, vizrajzi és katonai biztonsági jelentőségük szerint és térkép is van mellékelve. Fel vannak sorolva az ut mentén fekvő községek és bő leírás van róluk. Meg van mondva egymástól való távolságuk, az ut-hálózat, emelkedések, hidak, keresztezések, telefon és távírdaállomások, vasutállomások, rakodók, kis vasutak, petroléumtartályok helyei. Mindenütt meg van mondva, hogy a lakosság egészben, vagy csak részben francia-e. Dixmuidenről a következő taktikai jegyzetek vannak a 151. oldalon:

„Dixmuident északról, vagy délről nehezen lehet majd elfoglalni. Dél felől a legjobb védelmi állás lenne a vasútváltástól nyugatra vonuló ut, keletre az ut mellett elvonuló alacsony domb. Nyugatra ezeröttszáz yardnyira elég jó a terület a kilövésre, keletre azonban fák zárják el a látóhatárt. Két zászlóalj elég a megszállásra. Az ellenséges tüzérység valószínűleg Hogue-molenál és Vertkampnál áll fel. Taktikai szempontból több fontos dolog nincs, a mene-

telést zavaró akadályok sincsenek. Megfigyelő helyek a malom, továbbá Koelberg, hét és fél kilométernyire Yperntől, keletre és nyugatra jó kilátással.”

Hasonló alaposággal írja le a könyv a Schelde folyam mentén fekvő helyeket, kikötőket, átjárókat és ezért ezek a könyvek vezérkari tiszteknek, csapatparancsnokoknak nagyszerű utmutatóul szolgálnak. Mellékelve van:

1. Községek és faluk szerint rendezett elszállásolási tájékoztató, férőhelyek, közlekedési eszközök és minden más olyannak a felsorolásával, amire az állomásparancsnoknak szüksége lehet.

2. Fontos utmutatás pilótáknak Belgiumnak Charleroi—Namur—Lüttichtől délre fekvő területein, továbbá Brüsszel környékén.

— Ezek a könyvek titkosaknak vannak jelezve és nem a háború alatt, vagy röviddel a háború előtt készültek. Mint a jegyzetek mutatják az anyagot 1909. óta szemleutakon gyűjtötték össze. Tehát öt esztendőig készültek Angliában egy háborúra a semleges Belgiumban. A könyvek tehát nem mások, mint titkos szolgálati utasítások a Belgiumban harcoló angol seregeknek. Az angol vezérkar tehát már régi idő óta készült és berendezkedett erre az eshetőségre, olyannyira, hogy eme katonai kézikönyvek összeállításának fáradságos munkáját sem sokallta. Bizonyos az is, hogy a belga kormány és katonai hatóságok készséges és messzemenő támogatása nélkül ez nem lett volna lehetséges. Ilyen kimerítő, a legkisebb részletekre kiterjedő stratégiai és taktikai adatok, amelyek az egész vasuti és forgalmi anyagot felölelik, másképp nem szerezhették be. Kétségtelen, hogy hivatalos belga anyagot használtak fel. Valószínűleg egyszerűen lefordították angolra. Ilyen beható módon készítette elő Anglia és Belgium már a békében a katonai együttműködést és Belgium nem volt más, mint Anglia politikai és katonai vazallusa. Angliának felháborodása amiért Németország állítólag megtörte Belgium semlegességét, eme adatok megvilágításában igaztalannak és alaptalannak tűnik ki. Ha valakinek van oka, hogy felháborodjék, az csak Németország lehet. Mikor seregeink a tengerparton kezdtek operálni, az angol és francia sajtó azt írta gúnyos hangon, hogy mi nem ismerjük az árterület veszedelmeit, de ez csak annyiban volt igaz, mert mi a háború elején Belgium partviszonyait csak annyiban ismertük, amennyire azok a könyvkereskedelem útján megszerzhető forrásokból megtanulhatók voltak. Annál értékesebbek lettek ránk nézve a zsákmányolt kézikönyvek és nagyszerű térképek, amelyek angol szemleutak alapján készültek. Azonnal a magunk hasznára fordíthattuk a rendkívül hasznos anyagot és így Angliát saját fegyvereivel győzhetjük le. Ellenségeink gondos munkájának ez a legjobb bizonyítéka.”

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Félfaru harcosok iskolája.

(A csonka mester növendékei.)

— Bécsi tudósítónktól. —

Bécs, december 4.

A bécsi festőakadémiai főiskola világos, tágas tornatermében hosszú, fehér padokban körülbelül két tucat szakállas katonai naponta kék irkák alá hajolva Buzgón, de nagy lassúsággal az abécé kis és nagybetűit körmöggetik, akár csak az első elemi osztály apró emberkéi. A szakállas iskolásfiúk — egykaru harcosok, akik jobbukat a haza védelmében vesztették el. Most azonban buzgólkodnak, hogy egy karral végezzék el két kéz munkáját. Ez természetesen időt és sok-sok türelmet igénylő feladat úgy az invalidus növendékekre, mint oktatójukra nézve.

A félfaru harcosok iskolájában nem egy tanuló máris meglepő haladásról tesz tanúbizonyságot. Csodálatos, egyben megható látvány, hogy a kedvesen esetlen nagy gyerekek nehézkes ujjai milyen pontosan és ügyesen röjják a kis és nagy betűket. Mindez persze a szigorú és rendszeres gyakorlatnak köszönhető. Tanítójuk valósággal Argusszemekkel ügyel munkájukra és a legkisebb hibát nyomban ki kell javítaniok. Szigorú tanítót diák még soha annyira nem tisztelt, mint ahogy a félfaru harcosok tisztelik mesterüket Grosselfinger Károlyt. Ez a derék, melegszívű ember maga is félfaru. Tizenkét éves korában egy vasuti szerencsétlenség alkalmával vesztette el jobbkezét és azóta vasszorgalommal és lankadatlan kitartással virtuóz ügyességűvé képezte ki a bal karját. Grosselfinger Károly akadémiai tanulmányokat is végzett, ez idő szerint a legkiválóbb bécsi építészek egyike és mestere a kardforgatásnak is. Humánus kezdeményezésére alakult meg a félfaru harcosok iskolája november 2-án és már 24 növendéke van: négy traszt és husz altiszt és közlegény.

A tanulók közt van egy cseh kőműves, több gyermekes családapa, aki már meglepően ügyesen rajzol. Építőmester lesz belőle. Egy herceg komornyikja, aki három nyelvet: a német, cseh és lengyel nyelvet beszéli. Szervirozni természetesen már nem fog tudni, de már megígérték neki egy portási állást. Nehezebben lesz elhelyezhető egy felső-ausztriai kormáros, öt gyermek eladósodott atyja. De már az ő számára is kiszemelték egy községi szolgai állást. Egy cseh szabó — nagyon szép írása van — írónak készül, egy sziléziai pékségéd süteménykihordó lesz. Egy felsőmagyarországi tót esztergályos, aki a legtanulókönyebb növendéke Grosselfingernek, üzletvezetőségre pályázik.

Grosselfinger félfaru tanuló nemcsak az írásban, rajzban nyernek oktatást, hanem a napi élet minden apró teendőjében. Megtanulják például azt is, hogyan kell levetni a köpönyegüket, hogyan kell felöltözniük, sőt még többek közt a körömvágásban is rendszeres oktatásban van részük. Eleinte természetesen ügyetlenkednek a nehezen mozgó ujjak, de Grosselfinger nem csügged és bámulatos kezűgyűsséggel, meg szeretetteljes szavakkal bizalmat önt a csüggedő tanulójába is, mindaddig, míg egy napon boldogan veszi észre az illető, hogy az ujjai engedelmeskednek az avaratának.

Hidépítés a Száván ágyutüzben.

(Egy aradi utásztiszt levele. — Az élet és halál utja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

Hadseregünk minden fegyverneme egyenlő hősiességgel és erejének, tudásának teljes megfeszítésével törakszik a végeél, a győzelem felé. A világháború folyamán a közönség megismererte minden fegyvernem szerepét, csak a pionierok munkájáról esett kevés szó. Belgrád bevételé alkalmával a Száván történt többszöri átkelésnél Szabács háromszoros ostromakor léptek akcióba hidászaink.

Az Aradi Közlönyhöz a déli harotéren működő egyik pionir tiszt, aki polgári életében egyik hatalmas aradi vállalat mérnöke, a következő érdekes leírását juttatta el csapatok tevékenységéről.

— Előre! Naponta előre nyomultunk. Előrenyomulásunknak csak néha-néha támadt akadály, amikor egy lassan, vagy vágatva rohanó folyó került utunkba. A hidat az ellenség felrobbantotta és az ut egy másik hidig igen nagy idővesztéssel jelentene. Ilyenkor a hidász lép akcióba. A hidász, aki békeidőben fekete galért és csillogó fehér gombokat hord. Háborúban ő is szürke és a gyalogostól aligha lehetne megkülönböztetni, ha nem hordaná magával a szerszámjait. Torniszterének baloldalán ott lóg az ásója, esakánya és hálójaja. A szerszámot magával hordja a hidász, de kiadja neki a hidépítéshez szükséges anyagot? Erről is gondoskodtak. Már a garnizonban összeállítják a szükséges anyagot és a háború kitörésekor a hidkocsikra felrakják. Minden ilyen hidkocsit hat ló húz. Az elől haladó csapatokkal együtt megy a hidtrén is egészen addig, amíg az anyagra szükség lesz.

Akikre a hidanyag továbbítása és annak megőrzése bízva van, nagy boldogságot jelent az a pillanat, amikor hozzáfoghatnak egy hidveréshez. Keresztül kell élni, hogy az ember tudja, mily boldogság ez, szavakkal kifejezni nem lehet. A csapatok, amelyek számára az átkelést elő kell mozdítani, vagy még csak felvonulnak, vagy már a folyó partján fedezékeikben biztos állást foglalnak el. A hidászok lehetőleg védve iparkodnak ahhoz a helyhez jutni, ahol a hidat kell verni. A hidtrén csak az országotat használhatja.

A pontonok, amelyek a kocsikon fekszenek, sárkányokhoz hasonlítanak. A vizen ezek tartják a hid alkatrészeit, a gerendákat és a deszkákat és az általuk kiszorított víz dolga kiengyleníteni a víz felhajtó erejét és a hidanyag súlyát.

Szabács harmadik ostrománál történt, hogy először az én csapatomnak kellett hidat verni. Az uton a sok új esemény lekötötte figyelmünket és ugyancsak igénybe vette idegeinket. Komolyan, szólanul közeledtünk ahhoz a helyhez, ahonnan a harci zajt hallottuk. Oda kellett mennünk, ahol a tüzérségi és gyalogzági harc mindenütt halált és pusztítást okozott. Reggel 5 órakor utunk indultunk. A néhez kocsik zörgése eleinte elnyomta a távoli ágyudörgést, később azonban a mi kocsijaink zörgése egészen eltompult az ágyuk rettenetes koncertjében.

Gépfegyverek és puskák ropogása jelentették, hogy a harcvonalba értünk. Erdőn haladtunk át s így még nem láttuk a harc színterét. Mintegy negyed óra múlva utelágazáshoz értünk, ahonnan az egyik ut a háború egy feres helyéhez vezetett. Jobbról és balról a más fegyvernemek katonái örömmel üdvözöltek bennünket s amikor az erdő szélén egy kis magaslat tetejére értünk, ritka látvány tárult szemünk elé. Előttünk egy nyílt völgy, melynek nyugalmát teljesen megzavarta az ott dúló nagy harc. A csapatokból semmit sem láttunk. A folyó tulsó oldalán egy domb mögött foglalt állást az ellenség s csak néha egy-egy kis füstfelhő árulta el pozícióját. Felettünk egy repülőgép vonult el, amelynek pilótája úgy látszik semmit sem törődött a lent dúló rettenetes harccal.

Tőlünk balra, a folyó tulsó partján lassanként mindinkább erősödő füst mutatta, hogy

az ott lévő falu lángokban áll. Az ágyuk, gépfegyverek és puskák dörgése megrészketette a földet s teljesen lekötötte figyelmünket, de nem volt időnk a bámulásra. Tőlünk jobbra a folyó innessó partján az átkelésre vártak csapataink. Mi nem láttuk őket, mert a gyalogság fedezékek mögé vonult. A küzdelem még javában folyt s ha a mi javunkra dől el, akkor nekünk akcióba kell lépni, hogy a hid mielőbbi felállításával lehetővé tegyük csapataink átkelését. Délajt megkaptuk a várva-várt parancsot. Az országuton előrenyomultunk s mert bennünket semmi sem védett, gyors előrehaladásunkkal iparkodtunk magunkat megvédeni.

Néhányan közülünk a kocain a pontonok alá áttek s ezek persze semmit sem láttak a történetből, de legalább meg voltak védve a golyók ellen. Negyedóra ut után meglátszóbbá vált kocsink vágatása, egy nagyobb faluba értünk, amelyet már megszállt a katonaság, aztán tovább mentünk, de csakhamar ismét meg kellett állnunk s a várakozás néhány nehéz óráját átélünk. A folyó partját még ekkor sem sikerült az ellenségtől teljesen megtisztítani s így bennünket addig nem akartak munkánkhoz engedni, amíg annak zavartalanágát nem sikerült biztosítani. Egy mély utban megálltunk. Már egészen a tűzvonalban voltunk s sok lövedék repült el fejkünk felett. Látszólag védve és látatlanul helyezkedtünk el az ut bokrai mellett, de csakhamar közeliünkben lecsapott néhány gránát, jelöl annak, hogy az ellenség észrevett bennünket. A légben ismét néhány repülőgép tűnt fel, amelyeket az ellenség puskatűzzel fogadott.

Délután négyóra tájt, amikor folytattuk utunkat a nyílt országuton, kitűnő célpontot szolgáltatottunk. A hid alkatrészeit használható állapotban kell a folyóhoz szállítanunk, hogy ezt megtehesük, a legvadabb vágatásban haladtunk az uton. Ismét elfoglaltuk helyeinket a pontonok alatt, amelyeket azonban a mostani vágatásban nem tarthattunk meg, mert fejkünk hol nekivágódott a ponton oldalának, hol a felettünk lévő fenekének.

Köveken, utmélyedéseken róbogtunk keresztül s a kocsik ugyancsak rázótt bennünket s a zaj oly óriási volt, hogy jóformán megsejtülve, szinte elvesztettük öntudatunkat. Az élet és halál utja volt ez és ha még nagyobb lett volna a veszedelem, akkor sem fejtettünk volna ki nagyobb erőt, mint a minőt itt kifejtettünk. Egyes kocsik kereke néha elveszett, s ezek három keréssel vettek részt a vad hájzásban mindaddig, amíg balra kitérve sikerült sebességüket annyira csökkenteni, hogy a pótkereket fel lehetett szerelni.

Utunk alatt az oszlopot két részre osztották. A mi készletünkben ugyanis két hidat kellett verni. Trainunk második része az égő falu felé tartott. Az első rész, a melyhez én is tartoztam, minden további akadály nélkül elérte azt a helyet, a hol hidat kellett verni. A mikor megálltunk s én elhagytam a helyemet, láttam, hogy az első kocsik már le is szerelték s már rajtuk volt a sor. Most egy csoport hidász lépett az én kocsimhoz, hogy levegye a pontont. Több ponton már a vizen uszott. Mind-egyikben egy-egy pionir ült. Néhány perc múlva az innessó hídfő már kész volt.

Ekkor a hidászok egy csoportja gerendákkal és deszkákkal magrakva futva jött a pontonokhoz. Az első ponton horgonyt vetve, már biztosítva volt s a következő pillanatban a hídfő s a ponton között a gerendák alkották az összeköttetést, miután a kellő megerősítés megtörtént, már a padlót képező deszkákat is rárakták; így ment ez pontonról-pontonra, a míg a másik partot elértük. Egy csoport ezalatt magához vette azt az anyagot, a melyből a tulsó hídfőt kellett készíteni s csakhamar ez az anyag is a tulparton volt. A gerendákat, a deszkákat még gondosan megerősítettük s tízenöt perc alatt kész volt a hid. A hidászok megoldották feladatukat anélkül, hogy ebben az ellenség megzavarhatta volna őket.

Míg mi a hid építésénél dolgozunk, körülöttünk lassankint elmúlik a zaj; csak néha hallottuk egy-egy ágyu dörgését. A folyó tulsó partján lévő dombokat most lassankint a mi gyalogságunk és tüzérségünk szállta meg. Ezek a csapatok tőlünk balra a második hidon nyomultak előre. A tőlünk jobbra eső csapatok győzelmeiket kihasználva, most a mi hidunkon kelnek át s ott, a hol még nem régen azelőtt az ellenség tüzérsége járt, most a miénk vonult fel. Közben az ellenség egy repülőgépe megjelent fejkünk felett s csakhamar a gránátok lecsapódása mutatta, hogy elárult bennünket. Szerencsére a lövedékek mintegy ötven méterrel mögöttünk vágódtak a földbe.

A sötétség beállta előtt még egy repülőgép jelent meg a fejkünk felett, hogy meggyőződjék arról, hogy vajjon sikerült-e az általunk készített hidat szétszakítani. A hid sértetlenül állt. Oszlopunk másik része által épített hidnak is ez a volt sorsa. Ott ugyan egyes puska golyók eltaláltak a pontonokat, de nagyobb bajt nem csináltak. Néhány nap múlva lebontottuk a hidat s utunkat folytatva találkoztunk oszlopunk másik részével. Boldog viszontlátás. Mindnyájunk arcáról lesugárzott a lelkesedés s mindnyájunknak ismét csak egy vágya volt: Előre!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Nagymama és szavalatok.

* A színház hírei. Jászai Mari nagyszony előadása a mai napon a Nagymama előadás keretében a következő műsorral lesz. Az év végén, Ha az isten... Egy gondolat bánt engemet, Bucsú, Petőfi Sándortól. 2. rész. Az utolsó 48-as, Tóth Lászlótól. A gyűlölet himnusz, Ernst Liesauer. Katonák, Peterdi Andortól. A Szózat Jászai Mari, mint Ördög Sára. Holnap, vasárnap este bucsuzik Jászai Mari a Toloncz Ördög Sára szerepében. Délután a Mozikirály kerül színre.

* Mozifelvételiek Belgrád elfoglalásáról. (Szenzációs távirat az Apollónak.) Az aradi Apolló-színházzal közeli üzleti nekszusban álló budapesti Projektograph-filmvállalat igazgatósága ma a következő táviratot küldte Aradra:

Apolló színház, Arad. Jelentjük, hogy az ötödik hadsereg parancsnokának felhívására Fröhlich János, a Kino Riport vezetője két operatőrrel Belgrádba utazott, hogy diadalmas csapatainknak a meghódított Nándorfehérvárra való bevonulásáról és további győzedelmes előnyomulásáról felvételeket készítsen. Az első sorozat már jövő héten megjelenik s a mi színházainkkal egyidőben az Apollónak is rendelkezésére fogjuk bocsátani. — Projektograph.

* A kárpáti harcok az Apollóban. Azok az érdeklődésünkhöz közel eső színes riportok, amelyek hű tükröt adják a kárpáti elkeseredett harcoknak, ma este megkezdődtek az Apolló-színház vásznonképén. Rendkívül érdekesek ezek a háborús felvételek s a publikum feleségült kíváncysággal nézte végig. Az új műsor nagyláger: A hercegő diadémja a legszebb s leggrandiózusabb moziképek egyike, amit a kinematográfia eddig produkált. Szombaton utoljára kerülnek vetítésre az Apollónak ezek az új képei.

* Szeretve mindhalálig. (Kiváló olasz dráma az Urániában.) Mély érzésekkel, csendes, ölsz szenvedélyekkel telt drámát hozott színre tegnap a színház. Egy női lélek titkos rugói tárulnak fel előttünk és bepillantást engednek a lélek-mélyiségeibe. Egy hatalmas szenvedély tölti be szívet, lelkét, egy szenvedély, mely viszonozásra nem lel, mely megőrli és csendes, lassu halálai emészti meg testét. A kiváló, megható dráma főszerepeit a két leghívalóbb olasz művész, Ettore Berti és Paola Monti alakítják és így nem csodáljuk, hogy az ő játékaik egy ily gyönyörű drámában nagy sikert arattak. — Hiteles harctéri felvételek VIII. sorozata az Urániában. Repülő hadosztályunk működéséről számolt be a színház tegnapi aktuálítása. Repülőgépeink, melyek az ellenség állásának kikémlelése, felderítése, csapataink elbrevonulásának elősegítése által oly nagy szolgálatot tesznek, nagy veszélynek vannak kitéve, mert minden módon ártalmatlanná próbálniuk tenni őket.

Visszavonulnak az oroszok Lengyelországban.

(Hindenburg terveinek sikere. — Mérhetetlen orosz veszteségek. — A kárpáti harcok.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Budapest, december 4.

A *Vossische Zeitung* katonai szakértője von S. a harcok helyzetéről a következőket írja:

— Lovitz és Lodz között folyamatban vannak a csaták. A német csapatok ezen a helyen átkaroló szárnytámadásra nyomultak elő, miután már előző napokban sikerült nekik megállítani a nagy erővel tervezett orosz ellentámadást. Ezáltal ismét visszatért a hadvezetés az eredeti operációs tervéhez, a mely abban állott, hogy visszaveti az orosz jobbszárnyat és egyidejűleg leköti annak centrumát, a mi sikerült is, eltekintve attól, hogy az orosz offenzíva ezt egy rövid időre megakasztotta. Általánosságban kedvező lefolyásnak voltak a német csapatokra nézve ezek a csatározások. Ha a hivatalos jelentésekben nincs is elmondva, hogy csapataink mennyire nyomultak előre és az ellenség által megszállt helyeket foglalták el, a német sikerekre következtetést vonhatunk a hadizsákmány bőségéből. Eltekintve a foglyok nagy számától, százharminchat ágyut és huszonhat gépfegyvert zsákmányoltunk az utóbbi napokban. Szövetségeinkkel együtt több mint száztízezer foglyot ejtettünk, a mi három teljes hadtest hadilétszámának felel meg. Látható ebből, hogy az orosz hadsereg ellentálló ereje érzékenyen szenvedett.

Az orosz vezérkar legutóbbi jelentésében nagy sikerekről számolt be és azt mondta, hogy nagy német csapatvesztéseket teljesen bekerített és el fogja azokat fogni. A német nagy vezérkarnak egy hivatalos jelentése kellő értékre szelítje le ezt. Igaz, hogy a német hadsereg egyes részei Lodztól keletre szárnyukon és hátukban komoly veszélynek voltak kitéve. Azonban sikerült nekik a gyűrűt szétpattanítani a hábr veszteségekkel, de erejük teljében csatlakozhattak a többi seregrészhez. Hogy ez az áttörés egyúttal a német fegyverek sikere is volt, kitűnik abból, hogy az oroszok nem érték el céljukat és nem tudták ezeket a csapatokat foglyul ejteni. Az oroszok tehát kudarcot vallottak és terveik nem sikerültek. Azonkívül a németek ez alkalommal tizenkétszer foglyot és huszonöt ágyut zsákmányoltak. Ez a szám nem foglaltatik benne a fentebb említettben, hanem növeli azt. Tehát a német csapatok operációja az orosz jobbszárny ellen egész lefolyásában sikeresnek mondható és egyetlen egyszer sem szenvedett megverést. Az orosz vezérkar ezzel ellenkező adatai nem felelnek meg a tényleges viszonyoknak.

Míg a jobb szárnyon ilyen sikereink voltak, addig a szövetségesek a harcok minden részén sikeresen megtartották állásaikat. Ez annál fontosabb, mert ezáltal jut érvényre igazában az orosz jobbszárny ellen intézett átkaroló támadás. Külföldi lapokban ezért az orosz hadsereg helyzetét rendkívül kritikusan mondják. Kopenhágai jelentések, a melyek általánosságban igen jó orosz forrásokból erednek, azt mondják, az oroszok kénytelenek a legkedvezőtlenebb viszonyok között visszavonulni és hogy igen nagy veszteségeik vannak. Bizonyos, hogy az oroszok most már északi szárnyukon el vannak várva a versói összeköttetésüktől és csak délke-

számíthatunk a német fegyverek teljes sikerére és ezek a győzelmek hosszú napok óta tartó küzdelmeket nagyjelentőségű befejezéshez juttatják.

Hindenburg diktál az oroszoknak.

Milano. *Gatti* alezredes a következőképpen ír a *Corriere della Sera*-ban:

— A lengyelországi csata még kifejlődőben van. Hindenburg manőverjei feltartóztatták az orosz csapatok előnyomulását és az egész hadműveletnek irányt szabtak. Esideig még nem sikerült az oroszoknak, hogy akcióikat saját akaratuk szerint hajtsák végre. A lengyelországi csata oka és formája a németek elhatározásától függ. Nyugaton a harcok majdnem megszűntek, mert a szövetségesek seregei már fáradtak és a lengyelországi eseményeket várják abban a reményben, hogy a németek keletre küldenek csapatokat. Hindenburg bonyomulása az ellenség országába erőteljesebb, semmint hiszik és úgy látszik, hogy Lodz már a németeké. Északról és délről Piliça felé ve-

Visszavonulnak az oroszok a Kárpátokban is.

Budapest, december 4. A Bud. Tud. jelenti: A kárpáti szorosokban nagyobb harc nem volt. Ellenség úgy Zemplénben, mint Sárosban visszavonulóban van, úgy, hogy ma már a két vármegyének csak igen csekély határszéli részéi vannak az ellenség kezében. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Oroszok veresége Bártfán.

Eperjes, december 4. Az oroszok leverése Sárosmegyében megkezdődött. Bártfától északnyugatra tekintélyes csapatot bekerítettünk. Kassán hivatalosan megnyugtadják a lakosságot. Az oroszok megkezdték a visszavonulást. Zemplénmegyében naponta szaporodnak a foglyok.

Miután a Zemplénbe betört orosz csapatokat hadseregünk már majdnem a határig szorította vissza, most Sáros megye északkeleti részén tolnak a harcok.

Orosz erők több mint egy hét óta kísérletet tettek arra, hogy a határt áttörjék és hatalmukba kerítsék a járható utakat. Az oroszok előnyomulásának seregeink gátat vetettek és miután elegendő haderő áll rendelkezésre, kétségtelen, hogy az oroszok kiverése ezen a ponton is csak rövid idők kérdése.

A kórházak evakuálása jórészt azért történt, hogy az esetleg érkező újabb sebesült szállítmányok részére elegendő hely legyen. Az ellenség elővédjeivel a harcok megkezdődtek. A lakosság körében rend és nyugalom van.

Kassa. A hivatalos jelentés, amely tudtul adta, hogy Sáros megye északi részében erősebb orosz hadoszlop vonult be, itt nem okozott nagyobb aggodalmat. Senkiben sincs kétség aziránt, hogy a Sárosba betört erősebb orosz hadoszlop is súlyos vereséget fog szenvedni. A katonai hadműveletek, főleg pedig a csapatok szabadabb mozgása miatt nagyon természetesen elköltöztették a határszéli helyekről a lakosságot és óvatosságból a jobb módú la-

tették az oroszokat. Általában agylátszik, hogy az oroszokat a német balszárny nagy erővel verte meg.

Bevallják az oroszok visszavonulásukat.

KOPENHAGA. Az orosz főhadiszállás óvja a közvéleményt a francia-angol lapok tulzott győzelmi jelentéseitől. Az oroszok hivatalosan bevallják mérhetetlen veszteségeiket és visszavonulásukat. A semleges sajtó az orosz jelentésekből az oroszok helyzetét válságosnak állapítja meg.

Megyenlítődnék az erők az orosz harctéren.

Berlin: Az olasz *Perseveranza* szerint Németország és a monarchia jancárban egy millió kiképzett ujoncot állítanak ki és az erők Oroszországgal kiegyenlítődnék.

A cár a harctéren

Berlin: A *Lokalanzeiger*nek jelentik Kopenhágából, hogy az angol lapok pétervári táviratai szerint a cár hosszabb ideig marad a harctéren, semmint tervezték. Arról is van szó, hogy a cár elmegy a Kaukázusba az ottani csapatokat megnézni.

kosság elhagyta a nagyobb helységeket is és Eperjestről és Kassáról is többen elutaztak.

Azonban Kassán a kávéházban vígan húzza a cigány a nótát, pezsgőznek az emberek és minden aggodalom nélkül élnek a városban, bizva a határszélen összpontosított nagy seregünkben.

Az oroszok eddig csak a határszéli helyeken mutatkoztak.

Ungvár. Kétnapos erőyes offenzívánk Ungm. határszélén imponáns eredménnyel járt. Már csak közvetlen az uzsoki szoros körül folytak harcok, melyeket az oroszok csak visszavonulásuk fedezésére vesznek föl. Vasutbiztosító osztagokat már visszarendelték a vonalra, a melynek megrongált részein a vasúti ezred lázas buzgalommal dolgozik. A posta és táviróezred az egész vonalon munkában van. Honvédeink gyönyörűen dolgoztak. Kiderült, hogy az oroszok kézigránátokat is használták és hogy az elfogott többnyire cserkeez és tatár foglyok között igen sok ötven évnél idősebb katona is volt.

A csapatokkal parancsban tudatták Belgrád bevételét, a mi leirhatatlan örömet keltett. A megye lakossága is boldog, hogy az oroszokat megverték.

A betört oroszok ázsiaiak, mongolok, tatárok, kalmukok, csunguzok, cseremiszek. Nagyrészt őregebb emberek, téli ruházatuk hiányos. Rángeteg halottjukat hagyták tetemetlenül.

GYÁSZROVAT.

Halálozás. Özvegy Stern Jakabné, született Rosenberg Róza hetvenhat éves korában ma meghalt. Az elhunyt urindó temetés vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor lesz az izraelita temető halottas házából.

Sebesülteket ápol a monakói fejedelem leánya.

(Háborus élet a francia Rivierán.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

A szerencsét és romlást hozó golyó nem forog már Monte Carlóban. A „Svensk Dagblad” érdekes tudósítást közöl arról, milyen élet folyik most a híres kaszinó játéktérmeiben és az előkelő szállodákban:

— Monte-Carló minden kórházában a leggondosabban ápolják és kezelik most a sebesülteket. Minden oldalról küldenek nekik szárazanyagokat, finom süteményeket, nemes ó-borokat és pompás gyümölcsöket. A sebesülteket fehér ruhában ápolják, akiknek csak egy kívánságuk van: hogy teljesíthessenek minden kérésüket. Franciaország legelőkelőbb családjainak asszonyai és fiatal leányai az ápolónők, egyetlen díszük csupán a vörös kereszt, a szeretetnek és a szenvedésnek a jelképe. Egy katonáorvos gyakran ellátogat a kórházba, hogy megállapítsa, a sebesültek között kinek az állapota javult már annyira, hogy ismét visszatérhet a harcra. Egyszer meglátogattam a kórházba átalakított Riviera-szállodát. Beléptem a nagy télikert mögött levő elegáns barba, ahol máskor szökőkutak csillogó cseppei zubannak a díszes medencékbe. Szezon idején egy cigánybanda muzikál itt, aranyszínóros, piros frakkban és elegáns publikum fogyasztja a legfinomabb borokat és likőröket. Most minden megváltozott. Azon a helyen, ahol máskor a pezsgősüvegek ezüst hűtői és a karsu likörös üvegek álltak, most egészen más valami van: minden fiókban, minden állványon csizmák, piszkos, összetaposott katonacsizmák. Össze-vissza vannak szórva és kipucolásra várnak. Egy katona hiába próbálkozik rendet teremteni a nagy chaosba. A csizmák kemények és a francia föld sara ragad még rajtuk. És ezek a tépett, elhasznált katonacsizmák komoly történetekről mesélnek. A csizmák most itt vannak és várják megint a lábukat, amelyek a Vörös Kereszt fehér ágyaiban most tétlenségre kényeszerülnek.

Az elegáns Café de Paris-ban, ahol máskor előkelő közönség üldögel és a párisi kokottok idegesen lapozgatják a divatlapokat, most alig néhány vendég lézeng, de ezek is idevaló ártatlan polgárok, akik újságokat olvasnak a reggeli kávé mellett. Montecarlóból, a könnyelmű szórakozások és mulatságos kalandok városából csendes nyárspolgári városka lett, amelynek utcáin csak néha vágat kereszttül egy-egy autó. A rue de la Paix csillogó és minden elképzelhető drágaságokkal telerakott kirakatai az idén sötétek maradtak, az üzleteket ki sem nyitották. Hosszu évek óta először van alkalma Montecarló huszonnégyezer lakosának, hogy teljesen zavartalanul, egyetlen külföldi által sem zavarva, gyönyörködhesse a csodálatos szép rivierai időjárásban. A kaszinó nagy előcsarnokában, ahol rendszerint időkben a belépőjegyeket adják ki, most több óriási asztal áll, a melyekre hatalmas térképek vannak kiterítve. Néhány croupier álldogál a térképek körül és a távirati jelentések alapján kis zászlócskákkal jelzi a hadállásokat. Monaco valamennyi polgára itt kíséri figyelemmel a háboru állását. A nagy játéktérme pedig úresen tátonganak, a játékasztalok zöld posztóval vannak letakarva.

Csodálatos, hogy gyermekkorunk meanyi régi meséje válik most valósággá a háboru közepe. Magam láttam például megvalósulni az „Egynapos király” opera meséjét. Volt egyszer egy kis párisi fiú, rajongó gyerek, aki artista akart lenni és lány tenorjával gyakran énekelt: „Si j'étais roi”. De a sors másképp akarta, mert csak mechanikus lett egy műhelyben. De minden este ott énekelt egy színház kórusában és boldog volt, hogy ebben a fantasztikus környezetben mozoghatott. Aztán hirtelen kitört a háboru és megfordított mindent. A kis párisi fiú, mint más, a harc érvonult. Katonablust kapott, amely nagyon nagy volt neki, de azért ép oly büszkén hordta, mint azelőtt a színházi kosztümöket. Csakát

bevétele gyakran dudolta magának: „Ha én király lennék”. Egy német gránát megsebesítette és eszméletlenül vitték a kórházba. Mikor itt felébredt, anélkül, hogy sejtelve lett volna, időközben mi történt, egy aranyozott ágyban találta magát, selymes mennyezet alatt és egy fiatal leány állt előtte, egész fehér volt a ruhája és fehér fátyolt hordott a haján. Az izgatottságot letörölte a homlokáról, üdítő italt adott neki, kiszolgálta és ápolta a legnagyobb gondossággal. A kis párisi fiú azt hitte, álmodik. Megtapogatta az ágy aranyozását, megérintette a selymesodát, hogy meggyőződjön róla, valóság-e mindez. A fiatal fehér ruhás leány előtt, aki őt kiszolgálta, mindenki mélyen meghajolt, ha elment mellette. „Fenség”-nek szólították vagy „hercegnő”-nek. De a hercegnő fölébe hajolt, kimosta a sebet és rendbehozta az ágyat. És aztán hirtelen megértette, hogy valóra vált az álma és hogy most igazán „egy napos király” lett. És ez a mese az Urnak 1914-ik esztendejében, a montecarlói Rivieraszálló katonai kórházában történt, ahol most sebesült katonák pihennek azokban a káprázatos helyiségekben, ahol azelőtt milliomosok laktak és ahol cselédlány lett egy kis hercegnőből, hogy segíthessen szegény sebesülteknek. Még egészen fiatal, alig tizenhét éves, örökös hatalmas vagyonnak és egy országnak, ahol úgy termelik az aranyat, mint másutt a tejet és a vaját. *Charlotte hercegnő, Monaco nagyhercegné leánya, Mademoiselle de Valentinis, vagy ahogy pontos ome hangzik: Monaco és Monte-Carló nagyhercegnője.*

H I R E K.

LEGÚJABB

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentései.

Erkezett éjjel 3 órakor.

Konstanstinápoly, december 4. Az orosz flotta az utolsó ütközet óta teljesen eltűnt a Fekete-tengerrel.

BUDAPEST. A sajtóhadiszállásról jelentik: Két aviatikus főhadnagy felderítő utjuk alkalmával észrevettek ellenséges aeroplánt, amely Krakó közelében felszállni készült a levegőbe. Megvárták, míg a gép felemelkedett, azután lelőtték.

KRAKÓ. Agyudörgés Krakó peritériáin szakadatlanul hallatszik. Eddig Orosz Lengyelországból hallatszott, most kelet és észak felől is.

PÉTERVAR. Számos orosz kormányzóságból a parasztság Szibériába menekült. A kormány kivándorlási tilalmat bocsátott ki. Oroszország japán tüzéségi lőszergyáráktól 48 ütegre szóló szállítmányra szerződést kötött.

Ruszosuk. A Dunának Widdinnél történt befagyása folytán a Szerbiának szállított orosz küldemény megakadt s így a szállítóhajó Widdinnél megfeneklett.

Heidelberg: Cernin hírneves sebész statisztikája szerint a hadisebeszet annyira haladt, hogy a sebesültek 87 százaléka teljesen meggyógyul.

Konstanstinápoly: Egy angol tengeralattjárót a Dardanellakon való behatoláskor török ütegek megemmisítették, mire összes tengeralattjárókat visszahívták.

Szófia. Nisi jelentés szerint Zajczar alagút ellen dinamitmerényletet követtek el. Emiatt most már Románia től is elvannak vágva a szelők.

Prága. A szerb király 83 éves korában meghalt.

Budapest. Hosszu Vasul szamosújvári püspök Jusztin unokaöccse, százados, elesett.

Krakó. A cár eltávozott a csapatoktól és a sebesültkórházak látogatására indult.

Genf: A francia kormány elhatározta, hogy az 1915. évi újoncokat december 13-ikán, az 1916-ikat 1915. februárban behívja.

Genf. Syracuse kikötőben nagy német kereskedelmi hajó, melynek rakománya 14 millió márká értékű, kigyulladt és elpusztult.

Tronto. Az új kanadai csapatok létszáma 81.000.

— Bülow herceg római német nagykövét. Berlin. A Wolf ügynökség jelenti: Flotow római német nagykövét egészségi okból szabadságoltatván, a császár Bülow herceget bizta meg a római nagykövetség ügyvitelével.

— Hetvennyolc százaléka Arad város pótdátója. Arad város 1915. évi költségelirányzatát Varjassy Lajos polgármester elnöklétével ma tartott ülésében tárgyalta a hármass bizottság. Igen kevés bizottsági tag jelent meg, nem is volt olyan terjedelmű vita sem, amilyen más alkalmakkor szokott lenni és változatlanul el is fogadták Kilenyi János főszámvevő tervezetét és azt javasolják a közgyűlésnek, hogy a város kiadásait 3.166.063 koronában, bevételeit 1.732.942 koronában, a községi pótdátót pedig 78 százalékkal állapítsa meg. A bizottság 62.844 koronát vett fel a költségvetésbe ugynevezett hadiadó címén, illetve ennyivel növelte a szegényügyi kiadásokat, de kimondta, hogy ha nem lenne erre az összegre szükség, a megakarítás csak a közgyűlés előzetes engedélyével használható fel más rovat terhére. A polgármester bejelentette, hogy a szervezeti szabályzatot bateszerzi ugyan, de nem javasolja életbeléptetését, mert a miniszter új állások kreálását, fizetések javítását megtiltotta, azonban a városi törvény parancsának megfelelően az átszervezést annyiban fogják végrehajtani, hogy egyes állásoknál a törvényben kívánt új elnevezéseket alkalmazzák.

— Maximális árak Temesvárott. Temesvár szabad királyi város egész területére az alább felsorolt cikkekre vonatkozólag métermázsánként a maximális árakat a következőleg állapították meg: buza 38-20, rozs 31—, árpa 27-20, örlöképes tengeri (emőri táplálókra alkalmas állapotban) 20-40, nautás liszt 64—, kettős számú liszt 60-17, kenyérliszt 44-85, teljes liszt 46-50, rozsliszt 41-94, árpaliszt 42-92, tengeriliszt 29-58 kor. Temesmegye ár-megállapító bizottsága kimondta, hogy az árakat a vármegye egész területére hasonlóképpen állapítja meg, mint azt Temesvár városa tette. A gabonanevelők ára azonban negyven fillérrel alacsonyabban szabott meg és ennek arányában olcsóbbak lesznek a gabonanevelőkből készült liszt-fajok is.

— A katonák meleg ruháira adakoztak: Özv. Prág Józsefné 10 k. Zuokerman Izidor-né 10 hósapka, Rattay Józsefné állomásfőnök-né (Nagyhalmagy) 12 hósapka, 12 pár érmele-gítő, Scherhag H. és Fia cég 1 vég flanel és 11 vég galand, Hoffmann Antal 6 k. 52 f., Dobay Juliska 6 k. és tépés, özv. Widovits Józsefné 1 bunda, Spitz Ida 1 szőrme, Jeney Jánosné 4 k., tépés és 2 vászon ing, Tadeschi Viktor 10 k. Köszönet az adakozóknak. Nagyon kérem a nemesen érző közönséget, adakozzanak a nagy célra, ne engedjük fázni kurdó véreinket. Segítsünk tehetségünk szerint. Dr. Málék Lajosné.

— **Hős fia hős apja.** Widery Frigyes, nyiregyházi mérnök és volt csendőrtiszt, 28 éves István nevű fiának, a 66. gyalogezred őrmesterének elesését a következő meghatározó módon jelenti ismerőseinek: A jelentést nem adom ki gyászkeretben, mert arra nézve, akire vonatkozik, csak örök dicsőséget jelenthet az, ha a jelen világháboruban a királyért és hazáért hősi halált halt a csatatéren. István fiamat, aki egy vasuti alagutat őrzött, 54 emberével együtt árulás folytán egyezer emberből álló orosz különítmény meglepte. A mieink kis csapata oly bátran és hősiességgel küzdött, hogy három embere kivételével mindnyájan hősi halált haltak. Derék fiam István: haláloz nagyon fáj ugyan nekem, de azért mégis csak dicsőreget mondhat ajkam: derék fiu voltál, jól teljesítetted hazafiúi kötelességedet és ezáltal a hazafiúi hűség és vitézség példaképe lettél a magyar katona szemében, amiért Isten áldja meg emlékedet. A temetéshez nem hívhatok meg senkit, mert katonáéknál háborus időben nem létezik temetés, hanem csak elhantolás. Azt sem tudom, hogy hol van elhantolva fiam, mert az oroszok akkor még ott voltak. 85 éves koromban elvesztettem támaszomat, de legyen meg az Isten akarata. Amen.

— **Mezőhegyesi gazdatiszt a Macsvában.** A hadisajtószállásról jelentik: A Macsvában szerb Mitrovica határban könnyű kis parasztszekéren barátságos, szőke szakállú, kékszemű fiatal katonatiszt került élénk. Két ezüstpáros rozettája mutatta, hogy katonai tisztviselő. Amíg a Macsvából meg nem hátrált a makacs ellenség, a mezőhegyesi állami birtokon gazdatiszt volt. Október 29-én sürgős parancsot és menellevelet kézbesítettek neki, mire csukaszürkébe öltözött, oldalára kötötte a keskeny sárgamarkolatu tisztviselői kardot és már utazott is Mitrovicára. A szerbiai mozgósítás a legerősebb mezei munkától szőlőtáncra el a macsvai szerb gazdákat. Annyi időt sem engedtek a számukra, hogy a keresztekbe rakott gabonát behordják. A később érő kukoric pedig mindenütt lábon maradt. A gabona behordása és a kukorica törés most a mi kis gazdatisztunknak, katonai címe szerint kön. ung. Landwirthefts-adjunktának a földadatává lett.

— A mai napig — mondotta nem minden dicsőreget nélkül — ötven waggon búzát és hétezer métermázsa kukoricát takarítottam be a földekről.

— Derék munka volt, — jegyezte meg valamelyikünk — alig tizenhárom nap alatt.

— Istenem, hát dolgozunk, — válaszolta szerénykedően. — Ahol én parancsolok, ott ég a munka az emberek kezében.

Ez, ha nem is mondja, bizonyosnak látszott. A kis emberke csak úgy duzzadt az energiától. Élénk szeméből értelem sugárzott s izmos, kis alakján erő és biztonság áradt el.

— De aztán ez még nem is minden. Ravnjében valami jómódu paraszt belsőségében gőzögre bukkantam. Ami kis hibája volt, egykettőre kijavítottam. Azóta ez a gép csépel.

A gazdatiszt embereivel úgy követi a harcvonalat, mint a tartalékok. Ha a Macsvát letartotta, megy előbbre mindig győzelmes csapatunk nyomában, összeszedi a földekről a termést és csépeletet.

— **Harc az olcsóbb húsért.** A mészáros ipartestület a hét folyamán tartott értekezleten tett ígéretéhez képest foglalkozott Varjassy Lajos polgármesternek ama javaslatával, hogy a húsárakat akár csak rövid időre is, előre állapítsa meg, nehogy a város kénytelen legyen a hatósági husszékot megnyitni. Sztójkovic Milán elnöklétével tartott ülésében az ipartestület elhatározta, hogy nem tesz eleget ennek a prozopozíciónak és ezt ma beadványban tudomására is adták a polgármesternek és egyúttal azt kérik, hogy mielőtt a hatósági husszék felállítását kimondaná a tanács, a törvény értelmében eszközöltessen próbavágásokat. A tanács holnap tartandó ülésében foglalkozik a húsárak szabályozásával.

— **Besorozott aradiak.** A sorozó-bizottság előtt ma folytatódott a B) osztályú népfelkelők sorozása. 208 jelentkező közül a következő 98-at talált alkalmasnak Vraciu dr. törzser orvos: Bran György, Bogdán Traján, Csanadán János, Hornischer Ferenc, Halász Ferenc, Karabás György, Mihajlovics Elek, Tóth Mihály, Höllerer Gyula, Kopán János, Kurticsán György, Márton Sándor, Pálkás János, Somogyi György, Székely Béla, Windhab Vilmos, Bleier Sándor, Fischer Jenő, Ladies István, Stankovics Mátyás, Stein István, Bogáromi János, Fischer Sándor, Kovaszinczán György, Marinka János, Szigmeth József, Szász Abrahám, Bosnyák Viktor, Czineczár János, Gajcsán György, Halmazsán János, Halik István, Kontor József, Lukács Áron, Opletan Lajos, Szabó Ferenc, Timár Vazul, Zetyik Ferenc, Gluvak Gligorin, Jakobovics Henrik, Képes József, Müller Viktor, Neuländer Endre, Papp János, Sztójku Szilárd, Steinitz Béla, Wolf Andor, Zetyik Pál, Giesinger Jenő, Janauschek Ferenc, Karácsonyi György, Modruk István, Rucsek György, Salát Sándor, Toma György, Tasiu Miklós, Zsukan Miklós, Bogsa Péter, Deutsch Miksa, Depold Ferenc, Hingler Béla, Krobsz József, Mácza György, Papp András, Smurák József, Sztójka György, Jovanov Miklós, Kovács Béla, Weisz Jenő, Indra János, Kertész Rezső, Kaupert József, Petrilla Demeter, Szabó Pál, Karapán György, Mihajlovics Demeter, Sági János, Csernyei Ferenc, Bogár János, Guncza Lipitor, Miskovics Lajos, Moskovitz Izidor, Szekrényesi József, Gajda László, Donát Gyula, Halmos Gyula, Ivanov János, Hammer Sándor, Iványi Menyhért, Singer Jenő dr., Oakes Vazul, Banciu Rudolf, Leipniker Andor, Szerényi Géza, Steiner Jakab, Steiner Jenő, Barla István, Turcsinov Milán.

— **Hogyan élnek Londonban.** Egy teanagykereskedő, aki Londonból érkezett és ma Budapesten át Bulgáriába utazott, érdekes dolgokat mondott el egy hírlapírónak London életéből. „Erősfényű aeroplánok járnak éjjel a város felett, — beszélt a nagykereskedő. Ezek a repülőgépek a légi polgári őrsereg cirkálói. Ezt az őrsereget néhány héttel ezelőtt létesítették és elnöke lord Kensington. A Zeppelinektől való félelem az üzleti élelmességre is átvonult. A „John Bull“ című híres régi élelapp, minden előfizetőjét biztosítja a Zeppelinek ellen, egy nagy biztosító-társaságnál az előfizetési díj fejében. A Royal Operában a napokban nagy botrány tört ki mert az igazgatóság nyitány gyanúval egy Bach fuvát játsszatott. Az utókon, este nyolc óra után a rendőrség mindenkit igazoltára szólít fel. Most egész London azon mulat, hogy a Scandal Chronicle című botránylap híradása szerint, a múlt héten megfigyelték egy mollékutatóban egy közismert ifjú lordot, aki egy teaházi kiszolgálóleánnyal sétált. Frankfirőket igen nagy számmal kópóznak ki, minden reggel 8–10 és délután 6–8 óráig a Hydeparkban gyakorlakoznak. Mintegy 30–35.000 ember van kiképzés alatt.

— **A párisi színházak a háboruban.** A párisi képviselők és városatyák energikus sürgetésére a rendőrfőnök megengedte, hogy a párisi színházak, a melyek a háboru kitörése óta zárva tartják kapuikat, ismét megkezdjék az előadásokat. Az engedély kiköti, hogy a bevételek tizedrészét jótékonycélra kell adni hogy az előadásoknak tizenegy órán túl nem szabad tartaniok, hogy a bemutatásra kerülő színműveket a cenzura elé kell terjeszteni és a rendes előadásokat a rendőrség felügyelete alatt kell megtartani. A rendőrség engedelmével azonban alig él egy-két színház. A színház-igazgatók ugyanis hallani sem akarnak az esti előadásokról, mert a közlekedési eszközök-

ben való súlyos hiány visszatartja a közönséget attól, hogy este színházba menjen: a nagy autóműbuszokat ugyanis elvitték a háboruba, a földalatti vasut pedig este féltízkor beszünteti forgalmát. A Comédie Française, amelynek személyzete a háboru ideje alatt is teljes fizetést kap, egyedül vasárnap délután fog előadásokat rendezni, az Opera Comique saját személyzete javára készül egyetlen előadásra. A városi színházak nem nyílnak meg és a magánszínházak közül is egyedül a Renaissance nyitja meg kapuit: műsorán azonban csupán egy vagy két egyfelvonásos darab fog szerepelni, az est további folyamán mozgóképnyelveket fog bemutatni. A híres hangversenyvállalatok is beszüntették működésüket és csupán nagy ritkán tartanak egy-egy hangversenyt a nagy opera művészeinek közreműködésével mélyen leszállított helyárák mellett. Látnivaló ebből, hogy Páris a háboru komoly és szerény várossá tette.

Krakótól északra.

(Forrált bor a lövészárokból. — Elfogott orosz gárdaezred.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 4.

November 23-án „Oroszország, Krakótól északra“ dátummal levél érkezett egy aradi családhoz Oroszországból. Magyar katona írta testvéreinek. Az érdekes levélből közöljük a következőket:

„A hogy a német csapatoknak Varsóból való visszavonulása után a San partját elhagytuk, erős, erőteltett menetben vonultunk állandóan nyugatra és Krakóba értünk. Két napig pihenünk ott több mint 300 kilométeres mars után. Az egész hadtestünk a városon kívül, de az erődvonalon belül volt elhelyezve, a mi a külvárosok előtt ház, épület volt, azt mind lerombolták, az országut mellett, a mezőkön, dűlölutak szegélyén fákat, bokrokat kivágtak, úgy hogy sok kilométer távolságra teljesen szabad a kilátás. Krakóban az élet aránylag elég polgáris és nyugodt. A legtöbb ember parasztkatona, sok osztrák és néhány magyar népfelkelő hussár, kik eddig már egy pár felderítésnél különösen kitértettek magukat. Képzelték el, még hölgyeket is láttunk — augusztus 13-ika óta először nyitott nyakat, hasított szoknyát, kivágtott cipőt. Apaga satanas!

De a gyönyörűség nem tartott sokáig. Már a harmadik napon, amikor a Viazmlánátálva egy gyönyörű kastélyban kaptunk kvártélyt, beütött a ménkü Nyolckor jöttem haza Krakóból, kétszáz darab cukrászterményt hoztam. Mint a legyek, mentek rá a tiszték, én magam tíz darabot ettem és két adag kávé ittam. Boldogon élveztek a hónapok óta nélkülözött pihenést. Közben a gyertyavilágot elhomályosította a területen végigtapogatózó reflektor fénye és a hegyhatáron elsütött világító pisztoly féngyöngy lánghőlyója. De a kedélyes diskurzust, a pihenést, egyszerre félbeszakította a riadó.

Éjszaka még elindultunk és megkerülve nagy félkörben a várost, feljöttünk északra. Az utak bámulatosan jók. Látszik a Festungskommando gondosága és a terület fontossága. Reggel felé már átléptük a határt és délben megkezdődött a harc, amely már hatodik napja áll. Bámulatosak a honvédeink, dermesztő hidegben, feiváltás nélkül, éjjel-nappal ébren is állják. Igaz, hogy a rajvonalakat összekötő futóárkokban nappal teát és forrált bort főznek, estefelé feljönnek a mozgókunyhák. Általában az élelmezés kifogástalan. De hát a gyalogság előtt le a kalappal!

Az éjjel egyheti harc után három rohamot mindáltak és kiverték az oroszokat egy majortól, melyért annyi vér folyt. Négy honvéd két gépfegyvert fogott el, amiért is ... főherceg az bajátkezőleg tüzte fel a vítérségi érmet. Közben hullottak a huss koronások — vagy ötven — az emberek elé. Tegnap este 260 embert fogtak el honvédeink. Az én ezredem gránátjai ép a rajvonalba estek, felgyújtották a szalmát benne és a muszkák, mint ürgék, jöttek elő a lyukakból. Tényleg úgy is ássák be magukat és ebben mesterek. Épen hogy a teste keresztül fér, alul pedig egész szobákat ásnak maguknak. De rájuk is fér. Nem akarom az elenséget lakiosinyíteni, tüzérségük elsőrangú, kozákjaik mint harcok nem érnak semmit, de mint felderítők tán elég jók, gyalogságuk se rossz, bár magasan lő és tulgyorsan adja meg magát.

Ma éjjel három órakor rohamra mentek honvédeink. Egy hét alatt a hatodikra és amint az orosz gyalogsági rajvonat elé érnek, ott látják az egész társaságot alva. Egynéhányan belelőttek a fedezékbe, a többi azonban csak úgy szuronyhegygel kaparta ki az embereket. Gombjaikon látjuk, hogy császári gárdaezredből valók. Különben is egész frontunk előtt gárdaezred áll, még a kozákok is gárdisták.

Az egész társaságot pedig most látom viszont reggel a tűz előtt, amint vigan, igazán jókedvűen ették a „komisz döfit“ és itták a konzervkávét. Ötszázhatvan és háromszázhusz darab. Egy elé erős zászlóalj.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1914. évi december 5-én:

A) Bérlet. B) Bérlet.

Jászay Mari szavatainak előadásával:

Nagymama.

Csiki Gergely vígjátéka 3 felvonásban.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

APOLLO

SZÍNHÁZ.

Az oroszok futása
:: a Kárpátokból. ::

A hercegi diadém.

Dráma 3 felvonásban.

Fősze ebben:

HANNY WERSE.

* Is ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Fog-Krém

KALODONT

Szájvíz

9401

Tüzifa

legolcsóbb árban, legjobb
minőségben beszerezhető

Dózsa Tüzifatelepen
Gróf Tisza István-ut 28-34.

Telefon 857. 5091

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos fő-
zöbedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajsütő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgörög, a lépfene, a difteria a hagymás stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, a családunkat megtörtöztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhetünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,

a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvjá. Nagyobb vételknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszert gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatosan.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos

gyógyszertára.

A szépségápolás titka a használandó
szépség szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse Rozsnyay Serail krémje.

Minékettől kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fillér.
1 tégey krém 1 korona

Szines arceporok!!!

Próbadohoz 50 filléri Kék, zöld, lila,
test zin, sárga, barna Színházi vagy este
kavéházi világításnál osodás hatású

Kapható:

1848

Rozsnyay Máttyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér

**Költözködők
figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel-és szállít

Koch Dániel
Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

28521-1914. kb.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 8882-223 1887. sz. a. alkotott és kormányhatóságilag jóváhagyott a „Cselédmenedékház” létesítéséről, a nő cselédek jutalmazásáról szóló szabályrendelet 4. §-a értelmében minden év, tehát a folyó 1914. év végével is cselédjutalom címén 400 koronát tevő 8 díj és pedig I. 200 korona, II. 100 korona, III. 100 korona lesz az arra érdemes cselédek részére kiosztva.

Ezen jutalomdíjak elnyerése iránt pályázhatnak mindazon 18 életévét betöltött jó és hűséges magaviseletű, havi vagy évi bér mellett szolgáló helybeli vagy idegen illetőségű nőcselédek, kik kizárólag vagy főleg a házban, vagy a család egyes tagjainak szolgálatában. Arad szab. kir. város törvényhatósági területén egyfolytában legkeveseb 8 éven át gazdájuk megelégedésére szolgáltak, erkölcsileg kifogás alá nem esnek és a cseléd beiratást díjakat pontosan megfizették.

Azon cselédekre nézve, kik a beiratási díjfizetést elrendelő szabályrendelet életbe lépése előtt, vagyis 1882. év előtt leptek szolgálatba s azóta változatlanul mindig egy helyen szolgálnak, a beiratási díj feltétele alól felmentetnek.

A jutalomdíjban már részvesztett cselédnek újabb pályázata esetén korábbi jutalmazást megelőző idő, szolgálati idejébe be nem számítható. A szolgálati idő tartamában beszámítandó az az idő is, melyet a cseléd egy szolgálatban töltött el, amely a szolgálat a cseléd tartó elna álozása miatt szűnt meg. A díjak kiosztásának alapjául a szolgálati idő nagysága vétetik, elsőbbségben azok részesülnek tehát a cselédjutalomdíjban, kik egyhelyben leghuzamosabb ideig szolgáltak. Egyenlő minőség esetén összes szolgálati idejüket véve Aradon legrégebben szolgálnak. Jutalomdíj elnyerése végett December első napjától 15 napjáig tartozik a cseléd gazdája vagy gazdasszonya által kiállított bizonyítvány, cselédkönyve és születési anyakönyvi kivonata bemutatása a mellett a kapitányi hivatalnál személyesen jelentkezni, ahol kérelme jegyzőkönyvbe vétetik. A személyesen jelentkező cseléd a kívánt okmányok csatolásával melletti kérelmét írásban is benyújthatja. Később és idő előtt beérkezett kérvények visszautasítatni fognak. Ha valamely évben a jutalomdíj egészben vagy részben pályázati kérelmében vagy egyéb okok miatt ki nem adható, a fennmaradt jutalomdíjak a következő évben kérelmező kiosztás alá.

Arad, 1914. november 26-án.

Green
főkaptány.

**Nagymennyiségű
ujságmaculatura olcsón eladó.**

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arcbőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidézik. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyszert gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224

**Jó anyák, gondos
szülők**

legjobban cselekednek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára **2 korona.**

Legjobb fekete v. barna Hajfestő a „Melogen”. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok, páratlan sikerrel használják a Ferratol Vastáplikör.

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ára 1/2 literes üvegnek utasítással **3 kor.**

Szőrvesztő Depilator. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélküli pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasítással **1 korona.**

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszertárban **ARAD, Andrásy-tér 22. sz.**

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivvelésügyi minster értesíti a város közönségét, hogy Badacsonyan, Beregszászban, Dicsőszentmártonban, Miskolcon, Pécsen és Sátoraljajhelyen épült közpinczék már elkészültek és rendeltetésük-áladattak.

Amidőn erre a közönség figyelmét felhívjuk, egyuttal értesítjük, hogy a m. kir. állami közpinczék szervezeti szabályai a hivatalos órák a att a városi levéltárban bárki által megtekinthetők.

Arad, 1914 november 27.

A városi tanács.

Áró Portorico finom K. 19. —
Áró Ceylen legfinomabb „ 20. —
Áró Aranyjáva „ 21. —
Áró Cuba imperial „ 22. —

Szavatolok nemes fajokért. Netto 5 kgrammos zacskókban vám és portómentesen házhoz szállítva. Szétküldi 5699

OCSIS LŐR'NC
Triesti kávé exportház.

28058-1914.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. földmivvelésügyi minsternek tudomására jutott, hogy az ország területén különösen pedig egyes oly vármegyékben és városokban, hol a lönyag katonai czélokra megfelelőbb, a most folyó háboru alkalmából lökereskedők és lönykusok fenyegető mérvben vásárolják össze a lovakat oly célból, hogy azokat jóval magasabb áron katonai pótlólovazó bizottságnak vagy a külföld részéről lövásárlással megbízott katonai kiküldötteknek továbbadják. Minthogy a lótolajdonosokra nézve az ily jellegű vásárlás szerfelett veszedeelmes, e mellett az ország lönyésátlási érdekeit is súlyosan érinti.

Utastotta a város közönségét, hogy az említett minőségű lövásárlásokat saját hatáskörében megakadályozza.

A midőn a város közönségét a további kellemetlenségek kikerülése végett arról értesítjük, egyuttal közöljük, hogy a m. kir. földmivvelésügyi minster rendelete folytán intézkedés történt aziránt is, hogy nagyobb mérvű lövásárlás csakis oly egyének által lesz eszközölhető, akik az illetékes katonai hatóság vagy lövavató bizottság által kiállított vásárlási engedélyt felmutatni képesek.

Felhívjuk a lönyésátlókat, hogy közvetítéssel köledés céljából szöba ne álljanak, hanem keressék akár a katonai hatóságokkal, akár a külföldi megbízottakkal a közvetlen érintkezést.

Végül értesítjük a város közönségét, miszerint intézkedés történt az iránt, hogy a külföld részére eszközözendő lövásárlásokból a kancák kizárassanak.

Arad, 1914. november hó 28.

A városi tanács.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
2. Jelige alatt.
3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.

A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni. A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST KERES.

Német, francia és szongoratanitónő, ki négy elemre is tanít, nevelőnői állást keres. Címeket a kiadóhivatalba kérek. 5756

Pénztárnoknő, ki ily minőségben már 12 évig alkalmazva volt, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5725

ALKALMAZÁST NYER.

Egy ügyes könyvelő, esetleg könyvelő felvétetik, ki a kétfős könyvelésben járatos. Cím a kiadóhivatalban. 5759

Egy fiatal fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre felvétetik Sáfrány Emilről, Gyorokon. 5762

2 nagyobb gyermek mellé lehetőleg németül beszélő baba keresetetik. Cím a kiadóhivatalban. 5761

Egy ügyes fiatal segéd a rőtös szakmából, román nyelvet értő, felvétetik. Eichner Adolf cégnél, Gyorok. 5763

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó 2 utcai, egy udvari, mellékhelyiséggel, vagy 3 utcai, két udvari lakás. Megtekinthető reggel 10-től délután 4-ig. Cím a kiadóhivatalban. 5758

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Fűszerüzlet berendezés egészben vagy darabonként is, igen olcsón eladó. — Bővebbet Walasseknél, Hal-tér 1. 5754

Hópehely és rózsaburgonya elsőrendű nyírségi homoki, olcsón házhoz szállítva kapható Rubinstein szállítónál, Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5677

INGATLAN.

Eladó magánház, melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5689

ad. 26966—1914.

Felhívás.

A m. kir. honvédelmi miniszter a 17875—8—1914. éln. számú leiratával elsendelte, hogy ama katonai személyekről (havidíjasok altábornok, legénységéről) akik a „Veszteségi lajstromok” szerint a hadjáratban elesettek, vagy eltűntek és akiknek családja városunkban tartózkodik, a most lezart katonai személyek özvegyeinek és árváinak a kizárólag a megőrzöttség tartama alatt őket megillető ellátási díjban való részesíthetése céljából kimutatást állítsanak ki, még pedig a már megjelent „Veszteségi lajstromok”-ban előforduló katonai egyénekről azonnal, a jövőben pedig rögtön a „Veszteségi lajstrom”-ok kézhez vétele után és a minden családról külön készítenő kimutatást a cs. és kir. hadügyminiszteriumhoz, illetve a m. kir. honvédelmi miniszterhez terjesszék fel.

Felhívom a hadjáratban elesett, vagy eltűnt katonai személyeknek (havidíjasok, altábornok, legénységnek) ellátási díjban igény jogosult és Aradon lakó hátramaradt özvegyeit, hogy a házasság meghiúsulását a gyermekek születésének idejét a törvényességet igazoló anyakönyvi kivonatokat, továbbá a legénységi özvegyek az özvegyek keresetképtelenségüket igazoló városi orvosi bizonyítványt is becsatolva és magukhoz véve haladéktalanul a városi katonai ügyi osztálynál (földszint 56—57. sz. ajtó) jelentkezzenek.

Arad, 1914. november hó 26. én.
Dr. Angel,
főjegyző.

28909—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszter 8076. sz. számú rendelete értelmében felhívom minisztereket, a kártevő talált, vagy egyes katonáktól beszerzett katonai ruházati és felszerelési cikkek ugyanlód katonai ruhák, takarók, lánczók, kerékpár, szerszám, edény, mosogatások, nyergek, kézi lövegcsövek, kardok, lánczók, tűzvédelmi lövedékek hátrahagyott, stb. híroklában vannak, hogy azokat, ezen hirdetésnyel közzétételétől számított 48 óra alatt hivatalomhoz, vagy a cs. és kir. katonai állományparancsnoksághoz (Arad vár) szolgáltatassák be.

A fentebb felsorolt katonai felszerelési tárgyak be nem szolgáltatása, az 1978. évi V. t.-a. 365 §-ában ükötő vétséget állapítja meg és mindazok, kiknek birtokában ily cikkek találhatók, ugyan ezen törvényesszakasz alapján szigorúan büntetve lesznek.

Arad, 1914. november 27.
Greén
főkapitány.

Rentesek, mészárosok és szalámigyárosok figyelmébe

BELEKET,

mindennemű sózott és szárított sertés és marhahalakat nagyban és kicsinyben ajánlok.

Klein Gábor

bétkereskedő 5631
Arad, Boczkó-utca 11. szám.

Saját termései kitünő tisztán kezelt magyarádi ó- és pacsenye-

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél 0760
Aradon, Deák Ferenc utca 40. sz.

Az Aradi Közlöny Nagy Képcs Naptárát

1915. évre

az Aradi Közlöny minden

negyedéves

előfizetője

— amennyiben előfizetési hátralékban nincs — az esetben is, ha havonként fizet elő, mint minden évben, az idén is

ajándékuul kapja.

Köhhöés, rekedtség és elnyelődés

ellen megbízható és legjobb hatásu szer a

Tussinal-cukor

Ara 70 fillér.

Tussinal-tea

Ara 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Mentol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Bünygyökér fogakat

nyarunk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desztificálja, utózo igen kellemes. A a egy porcellán-szalancénak 60 fillér.

Tj-Orpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a viághírű „Tegerit” korpakendős.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben)